

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง
จังหวัดลำพูน

Opinions of Farmers on Implementation of Highland Agricultural Extension Center,
Lamphun Province

นามผู้วิจัย นายอภิวัฒน์ คำสิงห์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์สาวิตรี รั้งสิทธิ์, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพัตรา ศรีสุวรรณ, กศ.ด.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์พิชัย ทองดีเลิศ, ค.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

สืบสิงห์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

Opinions of Farmers on Implementation of Highland Agricultural Extension Center,
Lamphun Province

โดย

นายอภิวัฒน์ คำสิงห์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อภิวัฒน์ คำสิงห์ 2553: ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตร
ที่สูงจังหวัดลำพูน ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์สาวตรี รังสิภัทร, Ph.D. 116 หน้า

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางสังคมบางประการของเกษตรกร 2) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน 3) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางสังคมบางประการของเกษตรกรกับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน 4) ศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนอำเภอฝางและอำเภอทุ่งหัวช้างจำนวน 360 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหา ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย การทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ t-test

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ทำการศึกษามีส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.6) อายุเฉลี่ย 40.98 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 51.6) เป็นชนเผ่าพื้นเมืองและชาวไทยภูเขา (ร้อยละ 50) เท่ากัน มีรายได้จากพืชไร่มากที่สุดเฉลี่ยเท่ากับ 35,221.92 บาท/ปี มีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์ (ร้อยละ 68.6) มีจำนวนแรงงานชายในครัวเรือน (ร้อยละ 95.2) มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน (ร้อยละ 71.0) เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 1-15 ครั้ง (ร้อยละ 65.0) และมีจำนวนแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตร จำนวน 1-3 แหล่ง (ร้อยละ 63.0)

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นด้วยระดับมากที่สุดในเรื่องเจ้าหน้าที่ส่งเสริมใช้ภาษาเข้าใจง่ายสื่อสารกับเกษตรกร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06) และการส่งเสริมกิจกรรมด้านการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30) เกษตรกรเห็นด้วยระดับมากในเรื่องการจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชไว้ที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07) นอกจากนั้นยังพบว่ามีปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 8.3) ผลผลิตราคาตกต่ำ (ร้อยละ 6.9) ขาดตลาดรับซื้อสินค้า (ร้อยละ 6.4) ภาษาที่ใช้ในการส่งเสริมเข้าใจยาก (ร้อยละ 6.1) และเจ้าหน้าที่ไม่ออกพบปะออกเยี่ยมเยียนเกษตรกร (ร้อยละ 5.0) เกษตรกรจึงมีข้อเสนอแนะให้จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรบ่อยๆ (ร้อยละ 8.0) มีการออกเยี่ยมเยียนเกษตรกร (ร้อยละ 7.8) เพิ่มเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (ร้อยละ 7.5) และหาตลาดรับซื้อผลผลิตให้เกษตรกร (ร้อยละ 6.4)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีอายุ รายได้จากพืชผัก รายได้จากการหาของป่า รายได้จากการรับจ้าง จำนวนแรงงานหญิง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การรับรู้ข่าวสารต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนแตกต่างกัน ส่วนเกษตรกรที่มี ระดับการศึกษา ชนเผ่า รายได้จากไม้ผล รายได้จากไม้ดอกเมืองหนาว รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ รายได้จากหัตถกรรม รายได้จากพืชไร่ พื้นที่ทำการเกษตร จำนวนแรงงานชาย แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนไม่แตกต่างกัน

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Aphiwat Kumsing 2010: Opinions of Farmers on Implementation of Highland Agricultural Extension Center, Lamphun Province. Master of Science (Agricultural Extension), Major Field: Agricultural Extension, Department of Agricultural Extension and Communication. Thesis Advisor: Associate Professor Savitree Rangsihaht, Ph.D. 116 pages.

Objectives of this research were: 1) to study basic characteristics and some socio-economic characteristics of farmers, 2) to study opinions of farmers on the implementation of Highland Agricultural Extension Center in Lamphun province, 3) to compare the differences between basic characteristics, some socio-economic characteristics of farmers and their opinions on the implementation of Highland Agricultural Extension Center in Lamphun province, and 4) to study problems and suggestions of farmers on the implementation of Highland Agricultural Extension Center in Lamphun province. Population was 360 farmers in the responsible areas of Highland Agricultural Extension Center in Lamphun province at Li and Thung Ngu Chang district. Data were analysed by using frequency, percentage and average. Hypotheses were tested by using t-test.

Research findings were: most farmers were males (50.6%). The average ages were 40.98 years old, finished primary education (51.6%). They were equal percentage of native and hill tribe farmers (50%). The annual average farm incomes were 35,221.92 Bath/years, land holding without certificate (68.6%), having male household labors (95.2%), contacting with extension workers of Highland Agricultural Extension Center in Lamphun province (71.0%), contacting with extension workers 1 to 15 times (65.0 %), and receiving 1-3 sources of agricultural occupation information.

For opinions of farmers on the implementation of Highland Agricultural Extension Center in Lamphun province, it was found that farmers highly agreed with extension workers using languages to easily communicate with them (mean = 4.06), and promoting mushroom cultivation for cash crops (mean = 4.30). They also agreed with having demonstration plots at the Highland Agricultural Extension Center (mean = 4.07). Problems of farmers were: having inadequate extension workers (8.3%), low price of the agricultural products (6.9%), no market for agricultural products (6.4%), language using to communicate difficult to understand (6.1%) and extension workers not frequently visited farmers (5.0%). Suggestions were: extension workers frequently disseminated agricultural knowledge to farmers (8.0%), extension workers frequently visited farmers (7.8%), increased number of extension workers (7.5%) and increased the market of agricultural products (6.4%).

Hypothesis findings were: differences in ages, incomes from vegetable, incomes from forest products, incomes from employment, numbers of female household labors, amount of contacting with extension workers and perception of agricultural occupation were significantly differed in opinions of farmers on the implementation of Highland Agricultural Extension Center in Lamphun province. However, differences in educational level, tribe, incomes from fruits, winter flowers, animals, handicraft, field crops, farm land, numbers of male household labors were not significantly different in their opinions on the implementation of Highland Agricultural Extension Center in Lamphun province.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไขจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สาวิตรี รังสิภัทร ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพัตรา ศรีสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ สมพงษ์ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ พิชัย ทองดีเลิศ ประธานการสอบ และ ดร.สุรางค์ศรี วาเพชร ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านที่ได้กล่าวนามมาแล้ว ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา (คุณพ่อนิวัฒน์ คำสิงห์) มารดา (คุณแม่บัวหอม คำสิงห์) พี่สาว (นางสาวนวรรตน์ คำสิงห์ นางสาวชรินรัตน์ คำสิงห์ นางสาวสรินทร คำสิงห์) อาจารย์ สมเจตน์ พิกุลทอง อาจารย์สุวิมล พิกุลทอง คุณสุรพล จารุพงษ์ ผอ.สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนตลอดระยะเวลาการศึกษา และขอขอบพระคุณ คุณพินิจ เขาว์ตระกูล หัวหน้าศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน บุคคลากร เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนและเกษตรกรทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการ อนุเคราะห์สถานที่พักในช่วงการเก็บข้อมูล และอนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตรที่มอบทุนสนับสนุนงานวิจัย

ขอขอบคุณ คุณเพชรรัตน์ สิทธิรักษ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำารวิจัยและเก็บข้อมูล ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ปริญญาโทสาขาส่งเสริมการเกษตร ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษา และจัดทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

คุณค่าประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอบมอบแด่ ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจในการศึกษาครั้งนี้จนประสบผลสำเร็จ ตลอดจนตรวจแก้ไขในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

อภิวัฒน์ คำสิงห์

เมษายน 2553

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	7
แนวคิดเกี่ยวกับงานส่งเสริมการเกษตร	16
ความเป็นมาของการส่งเสริมการเกษตรบนพื้นที่สูง	17
ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	21
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
สมมติฐานในการวิจัย	30
กรอบแนวคิดในการวิจัย	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	32
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	32
การสุ่มตัวอย่าง	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	34
การวัดตัวแปรที่ศึกษา	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	38
ผลการวิจัย	38
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกร	38
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน	51
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร	72
ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน	73
ข้อวิจารณ์	84
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	87
สรุปผลการวิจัย	87
ข้อเสนอแนะ	93
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	95
ภาคผนวก	100
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	101
ภาคผนวก ข ประมวลภาพการเก็บข้อมูล	113
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	116

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนพื้นที่และเกษตรกรที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน	25
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างอำเภอและอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน	33
3	ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	39
4	รายได้ของเกษตรกรจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรในรอบปี พ.ศ. 2552	42
5	พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร	45
6	จำนวนแรงงานในครัวเรือนทางการเกษตร	46
7	การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนของเกษตรกรในรอบปี พ.ศ. 2552	47
8	การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรวมจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน	50
9	ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน	63
10	ปัญหาของเกษตรกร	72
11	ข้อเสนอแนะของเกษตรกร	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามอายุ โดย t-test	73
13	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามระดับการศึกษา โดย t-test	74
14	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามชนเผ่า โดย t-test	74
15	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากไม้ผล โดย t-test	75
16	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากพืชผัก โดย t-test	75
17	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากไม้ดอกเมืองหนาว โดย t-test	76
18	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ โดย t-test	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากการหาของป่า โดย t-test	77
20	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากการทำหัตถกรรม โดย t-test	77
21	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากการรับจ้าง โดย t-test	78
22	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากพืชไร่ โดย t-test	78
23	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่ของตนเองมีเอกสารสิทธิ์ โดย t-test	79
24	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่ของตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์ โดย t-test	79
25	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่เช่า โดย t-test	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่ที่ทางราชการจัดสรรให้ โดย t-test	80
27	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามจำนวนแรงงานในครัวเรือนเพศชาย โดย t-test	81
28	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามจำนวนแรงงานในครัวเรือนเพศหญิง โดย t-test	82
29	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน โดย t-test	83
30	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดย t-test	83

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โครงสร้างของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรบนพื้นที่สูง จังหวัดลำพูน	24
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	31
ภาพผนวกที่		
1	การเก็บข้อมูลงานวิจัย	114

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในประเทศไทย มีประชากรบนพื้นที่สูง อาศัยอยู่ในพื้นที่ 17 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก น่าน กาญจนบุรี ลำพูน พิชญ์โลก เพชรบูรณ์ พะเยา ลำปาง แพร่ ราชบุรี กำแพงเพชร เพชรบุรี อุทัยธานี ประจวบคีรีขันธ์ ในปีพ.ศ.2538 มีประชากรบนพื้นที่สูง จำนวน 853,274 คน (กรมประชาสงเคราะห์, 2538) ในปีพ.ศ.2545 มีประชากรบนพื้นที่สูงเพิ่มมากขึ้นเป็น 1,203,149 คน และในขณะที่มีอัตราการเพิ่มของประชากรเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้ เกษตรกรบนพื้นที่สูงยังประสบปัญหาต่างๆ อีกมากมาย เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาในเรื่องการศึกษาจากการศึกษาของกองพัฒนาเกษตรที่สูง พบว่า เกษตรกรบนพื้นที่สูงที่อยู่ในวัยศึกษา คือ อายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป มากกว่าครึ่งคือ ร้อยละ 65.40 ได้รับการศึกษาและไม่ได้ได้รับการศึกษาร้อยละ 34.60 แต่เกษตรกรที่อยู่ในวัยทำงานส่วนใหญ่ไม่ได้ได้รับการศึกษาและส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสุขอนามัย มีรายงานผู้เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ของกลุ่มหมู่บ้านต่างๆ สูงถึงร้อยละ 35.88 และปัญหาด้านยาเสพติดซึ่งส่งผลกระทบทั้งด้านสุขอนามัยของคนในชุมชนและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ พบว่ามีร้อยละของกลุ่มหมู่บ้านที่มีคนค้ายาเสพติดร้อยละ 43.97 และร้อยละของกลุ่มหมู่บ้านที่มีผู้ติดยา ร้อยละ 72.18 มีผู้ติดยาเสพติดต่อกลุ่มหมู่บ้าน เฉลี่ย 17.04 คน และยังมีร้อยละของกลุ่มหมู่บ้านที่ยังมีการปลูกฝิ่นร้อยละ 6.62 (กองพัฒนาเกษตรที่สูง, 2527)

การประกอบอาชีพของเกษตรกรบนพื้นที่สูงเหล่านี้จะยึดอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลัก เช่น การปลูกฝิ่น ข้าวไร่ ข้าวโพด พืชผัก และอาชีพรอง ได้แก่ การหาของป่า รับจ้าง จากการประกอบอาชีพของเกษตรกรดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาอีกมากมาย ได้แก่ ปัญหาการเคลื่อนย้ายที่ตั้งถิ่นฐาน ปัญหาการทำลายป่าต้นน้ำ และทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาการปลูกพืชเสพติด ตลอดจนปัญหาเรื่องการศึกษา ปัญหาการเพิ่มของประชากร ปัญหาด้านสาธารณสุข และปัญหาความยากจน นอกจากนี้การดำรงชีพของเกษตรกรบนพื้นที่สูงลักษณะดังกล่าวยังก่อให้เกิดปัญหาต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม เช่น ปัญหาด้านความมั่นคงของชาติ ปัญหาการเมืองการปกครอง การบุกรุกทำลายป่าไม้ต้นน้ำลำธาร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2539)

จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทางราชการได้ดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยมีหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบในการเข้าไปดำเนินการ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น รัฐบาลได้จัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาชุมชนสิ่งแวดล้อม และการควบคุมพืชเสพติดบนพื้นที่สูง ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2540 – 2544 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2545 – 2549 เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ใช้เป็นกรอบแนวทางดำเนินงานพัฒนา และแก้ไขปัญหาชุมชนบนพื้นที่สูงอย่างต่อเนื่องร่วมกันต่อไป และแผนดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (ส่วนที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของคนไทย ยุทธศาสตร์การพัฒนาประชากร ผู้ด้อยโอกาส แนวทางการพัฒนากลุ่มคนไทยต่างวัฒนธรรม โครงการแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาชุมชนและควบคุมพืชเสพติดบนพื้นที่สูง ปี พ.ศ. 2535–2539. (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2537)

ในการพัฒนาด้านการเกษตรของเกษตรกรบนพื้นที่สูงนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่เข้าร่วมดำเนินการในด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร โดยเฉพาะเรื่องการเพาะปลูกพืช โดยมีสำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ และศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง โดยเฉพาะศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงทำหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการเกษตร เจ้าพนักงานการเกษตร เจ้าพนักงานเคหกิจ นักเกษตร พนักงานเกษตร และเกษตรกรอาสาสมัคร ซึ่งเป็นบุคคลในพื้นที่ ร่วมปฏิบัติงานโดยทำหน้าที่เข้าไปส่งเสริมการเกษตร โดยนำความรู้วิชาการเกษตรและเทคโนโลยีต่างๆ ที่ได้ทำการศึกษา วิจัย ค้นคว้า ทดลองแล้ว มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ภูมิประเทศ และเกษตรกรมีศักยภาพพอที่จะดำเนินการ ได้เข้าไปส่งเสริมพัฒนาอาชีพเกษตรกรกรมเกษตรกร

จังหวัดลำพูน เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีเกษตรกรบนพื้นที่สูงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และมีศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ทำหน้าที่ศึกษาทดสอบการเพาะปลูกพืชเมืองหนาวบนพื้นที่สูงเพื่อหาพืชที่มีความเหมาะสมสามารถเจริญเติบโตได้ดีให้ผลผลิตดี และให้ผลตอบแทนสูงแก่เกษตรกร เข้าไปส่งเสริมให้เกษตรกรในรูปกิจกรรมและโครงการต่างๆ เช่น โครงการส่งเสริมการปลูกไม้ผล การปลูกไม้ดอก การปลูกพืชไร่ การเพาะเห็ดเศรษฐกิจ การปลูกพืชแบบผสมผสานบนพื้นที่สูง ตลอดจนงานเคหกิจเกษตร เป็นต้น

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ที่ผ่านมา ได้มีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ อย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอ โดยเฉพาะโครงการหลวง ซึ่งเป็น

ศูนย์กลางในการผลิตและการตลาดอย่างครบวงจร และการดำเนินงานที่ผ่านมาจะพบปัญหาหลายอย่างที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานในพื้นที่ หรือหมู่บ้านที่เข้าไปพัฒนา ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ตั้งถิ่นฐาน และที่อยู่อาศัยของเกษตรกร เช่น การคมนาคมไม่สะดวก สภาพดินฟ้าอากาศและแหล่งน้ำ ปัญหาการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรต้องใช้ระยะเวลาในการยอมรับ เนื่องจากมีการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำตลอดจนปัญหาขนบธรรมเนียมประเพณีเช่นการนับถือผูกพัน และยึดมั่นประเพณีดั้งเดิม การนับถือผีสาว การปลูกผีนาเพื่อใช้รักษาโรคซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาทั้งสิ้น จากมุมมองของเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปปฏิบัติงาน แต่ในทางตรงกันข้ามตลอดระยะเวลาการดำเนินงานที่ผ่านมาหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่ยังไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในพื้นที่ จึงไม่สามารถทราบความคิดเห็นของเกษตรกรที่อยู่ในเขตพื้นที่ของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2539) ดังนั้น การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำแนวคิด ผลสะท้อน ข้อเสนอแนะจากเกษตรกร เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ตลอดจนยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรบนพื้นที่สูงของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอื่นๆ ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางสังคมบางประการของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางสังคมบางประการของเกษตรกรกับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน
4. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จากผลการวิจัยสามารถกำหนดแผนการดำเนินงานล่วงหน้า เพื่อช่วยสนับสนุนส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้อย่างเหมาะสม
2. จากผลการวิจัยศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานล่วงหน้า

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้เป็น 2 ประเด็น คือ

1. พื้นที่ที่เป็นแหล่งข้อมูล ได้กำหนดพื้นที่อำเภอฝาง และอำเภอทุ่งหัวช้าง โดยศึกษาจากผลการดำเนินงานในปี พ.ศ.2552 มีหน่วยงานในการวิเคราะห์ได้แก่เกษตรกรที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน
2. เนื้อหาในการวิจัย ประกอบด้วยสภาพพื้นฐานบางประการของเกษตรกร ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ด้านตัวเจ้าหน้าที่ด้านการส่งเสริมและด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในเขตพื้นที่อำเภอฝางและอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือเป็นสมาชิกในครัวเรือน

พื้นที่สูง หมายถึง พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งอยู่เหนือระดับน้ำทะเล 500 เมตร ขึ้นไป

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง หมายถึง หน่วยงานราชการในระดับพื้นที่ในบริเวณที่มีหมู่บ้านของเกษตรกรตั้งอยู่ ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

ความคิดเห็นของเกษตรกร หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ที่เกษตรกรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ในด้านเจ้าหน้าที่ ด้านการส่งเสริม ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ความคิดเห็นของเกษตรกรด้านเจ้าหน้าที่ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ที่เกษตรกรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนต่อตัวเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย การปฏิบัติตน ความรู้วิชาการ วิธีการถ่ายทอดความรู้ ภาษาที่ใช้ การแต่งกาย การใช้ภาษาสื่อสารกับเกษตรกร การให้ความช่วยเหลือ ความกระตือรือร้นในการให้คำแนะนำด้านการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมและความสม่ำเสมอในการเยี่ยมเยียนเกษตรกร

ความคิดเห็นของเกษตรกรด้านการส่งเสริม หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ที่เกษตรกรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนต่อกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วยกิจกรรมด้านไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกเมืองหนาว เห็ดเศรษฐกิจ งานสถาบันเกษตรกร

ความคิดเห็นของเกษตรกรด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ที่เกษตรกรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี ประกอบด้วย การเยี่ยมเยียนเกษตรกร การประชุม การฝึกอบรม การออกอากาศผ่านหอกระจายข่าว การจัดทำแปลงสาธิต การสาธิต ตัวอย่างของจริง เอกสารวิชาการเผยแพร่ความรู้ การศึกษาดูงาน

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะต่างๆ ของผู้ให้ข้อมูลทางกายภาพ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ชนเผ่า

อายุ จำนวนปีของเกษตรกร ซึ่งนับจากปีที่เกิดจนถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ.2552 อายุเกิน 6 เดือนให้ปัดเป็น 1 ปีเต็ม

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของเกษตรกร ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช. ปวส. ปริญญาตรี

ชนเผ่า หมายถึง ความเป็นพลเมืองของเกษตรกร ได้แก่ เกษตรกรพื้นเมืองเชื้อชาติไทย สัญชาติไทย และเกษตรกรชาวไทยภูเขาเผ่าปะกายอ สัญชาติไทย เชื้อชาติอื่นๆ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ หมายถึง ลักษณะต่างๆ ของผู้ให้ข้อมูลทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้
พื้นที่ทำการเกษตร จำนวนแรงงานในครัวเรือน

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินที่เกษตรกรได้รับทั้งหมดจากการประกอบอาชีพทั้งใน
และนอกภาคเกษตรกรรม ในรอบปี พ.ศ. 2552 โดยยังไม่หักค่าใช้จ่าย

พื้นที่ทำการเกษตร หมายถึง จำนวนที่ดินที่เกษตรกรใช้ทำการเกษตรในปัจจุบัน
ซึ่งประกอบด้วยที่ดินของเกษตรกร ที่มีเอกสารสิทธิ์ ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ ที่ดินที่ทางราชการ
จัดสรรให้ และที่ดินที่เช่ามาจากบุคคลอื่นหน่วยเป็นไร่

จำนวนแรงงานในครัวเรือน หมายถึง จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ช่วยเหลือใน
การทำงานเกษตร

ปัจจัยทางสังคม หมายถึง ลักษณะต่างๆ ของผู้ให้ข้อมูลทางสังคม ได้แก่ การติดต่อกับ
เจ้าหน้าที่ การรับรู้ข่าวสาร

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ หมายถึง จำนวนครั้งในรอบปี 2552 ที่เกษตรกรมีการ
ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนในด้านต่างๆ

การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง จำนวนแหล่งข่าวสารที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการ
ประกอบอาชีพจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการฝึกอบรม
การสาธิตวิธีทำ การศึกษาดูงาน หอกระจายข่าว แผ่นพับ ไปสเตอร์ วารสารเกษตร แพลงสาริต
การเกษตร

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร การตรวจเอกสาร ประกอบด้วย

1. ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดเกี่ยวกับงานส่งเสริมการเกษตร
3. ความเป็นมาของการส่งเสริมการเกษตรบนพื้นที่สูง
4. ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

จากการตรวจสอบเอกสารปรากฏว่าได้มีผู้ให้ความหมายของความคิดเห็น พอจะสรุปได้ดังนี้

Maier (1955) กล่าวว่า ความคิดเห็น (opinion) เป็นการแสดงออกของทัศนคติส่วนหนึ่ง และเป็นการแปลความหมายของข้อเท็จจริง (fact) อีกส่วนหนึ่ง นอกจากนั้นแล้วจะพบเสมอ เมื่อบุคคลใดเกิดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งแล้วบุคคลนั้นมักจะมีข้ออ้าง หรือการแสดงผล (justification) เพื่อสนับสนุนหรือปกป้องความคิดเห็นนั้น แต่การแสดงผลดังกล่าวเป็นเพียงผลที่เกิดขึ้นจากความคิดเห็นเท่านั้นและยังได้กล่าวว่า ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริงซึ่งชี้ให้เห็นลักษณะของการแปลความหมาย ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นและได้สรุปว่า “ความคิดเห็น” ชี้ให้เห็นทัศนคติ และทราบทัศนคติได้จากการแสดงความคิดเห็นของเขาในเรื่องนั้น

Nunnally (1959) กล่าวว่า “ความคิดเห็นถือได้ว่าเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลต่อประชาชนทั่วไป ต่อขนบธรรมเนียมประเพณี และการแสดงออกทางด้านความคิดในโลกที่เกี่ยวกับตัวเขา” และให้ความเห็นว่า “ความคิดเห็นนั้นจะใช้ในเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกและความชอบพอ ทั้งนี้ก็จะใช้คำว่า ความคิดเห็นมากกว่าคำว่า เจตคติ”

Webster (1966) ได้ให้ความหมายของ ความคิดเห็นว่า หมายถึง ทัศนคติ การพิจารณา ตัดสินใจ การประเมินเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความคิดเห็นเป็นความเชื่อที่มีได้ตั้งอยู่บนความรู้ที่แท้จริง แต่ตั้งอยู่บนความคิด ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละบุคคลอาจจะเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้

Shaw and Wright (1967) ให้แนวคิดไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งตัดสินใจ จากการประเมินค่าเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ และความคิดเห็นได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ

Kolass (1969) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคล ในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการประเมินผล (evaluation) สิ่งใดสิ่งหนึ่งจาก สถานการณ์แวดล้อม (circumstances) ต่างๆ หรือ “ความคิดเห็น” เป็นการสนองต่อสิ่งเร้าที่ถูกจำกัด

Engle and Snellgrove (1969) กล่าวว่า ความคิดเห็นคือการแสดงออกทางเจตนาคติที่ออกมาเป็นคำพูด เป็นการสรุปและลงความเห็นโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่เดิม

Kolesnik (1970) ได้ให้คำนิยามของคำว่าความคิดเห็นว่า เป็นการแสดงออกซึ่งการตัดสินใจจากการประเมินค่า (evaluation judgement) หรือ ทัศนะ (point of view) เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ

Good (1973) กล่าวถึงความคิดเห็นในพจนานุกรมทางการศึกษาว่า หมายถึง ความเชื่อ การตัดสินใจ ความรู้สึกประทับใจ การลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

Best (1977) ได้ให้คำนิยามของคำว่าความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นคือการแสดงออกทางด้านความเชื่อและความรู้สึกแต่ละบุคคลโดยการพูด

เรืองเวทย์ แสงรัตนา (2522) สรุปไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึก ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการพูดหรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ หรือสภาพแวดล้อม ซึ่งการแสดงออกของความคิดเห็นนี้อาจได้รับการยอมรับหรือการปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้

สุนทร โคมิน (2531) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็น คือ คำพูดที่แสดงออกซึ่งความเชื่อบางอย่าง หรือค่านิยมบางอย่างของผู้พูด ฉะนั้นการที่ความคิดเห็นเป็นเพียงคำพูดที่แสดงออก บ่อยครั้งจึงมักพบว่าเราไม่สามารถยึดถือคำพูดที่ตนแสดงออกมาได้มากนัก

ราชบัณฑิตยสถาน (2532) ได้บัญญัติคำว่า ความคิดเห็นซึ่งตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษไว้ว่า หมายถึง 1) ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม 2) ทศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับเนื้อหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง 3) คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา คำว่าความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่า แนวโน้มที่บุคคลได้รับหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสันับสนุนหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางอย่าง หรือต่อบุคคลบางคน

จำรอง เงินดี (2534) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคน แต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคติ

ประดิษฐ์ ศรีประสิทธิ์ (2536) กล่าวว่า ความคิดเห็น คือความรู้สึกที่มีต่อบุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง อาจเป็นการแสดงออกในทางบวกหรือลบก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล

จุมพล นิภาเกษม (2537) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยพื้นฐานประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการแสดงออก

พงศ์เทพ จอมธรรมนิยม (2543) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยใช้สติปัญญา ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น เป็นส่วนช่วยแสดงความคิดเห็น ซึ่งอาจจะเป็นการพูด การเขียน อาจถูกต้องหรือไม่ก็ได้

และอาจจะได้รับการยอมรับ หรือไม่ยอมรับก็ได้เช่นกัน ความคิดเห็นนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา สถานการณ์ หรือมีข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นมา

นงลักษณ์ สุขจิตร์ (2548) กล่าวถึงความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีพื้นฐานมาจากความเชื่อ พื้นความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับ สภาพแวดล้อม มาใช้ในการตัดสินใจ พิจารณาหาข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นๆ ซึ่งอาจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับบุคคลอื่นก็ได้ ขึ้นอยู่กับกระบวนการคิดของแต่ละบุคคลบนพื้นฐานประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกรู้สึกภายในของแต่ละบุคคล โดยการแสดงออกมาหลายรูปแบบ เช่น การเขียน การพูด การแสดงออกทางพฤติกรรม สิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับ คุณสมบัติประจำตัวของบุคคล ได้แก่ สติปัญญา ความสามารถพื้นฐาน ระดับการศึกษา อายุและความเชื่อ ตลอดจนสภาพแวดล้อม และประสบการณ์ ความรู้สึกเหล่านี้ จะได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ อันมีแนวโน้มจะทำให้บุคคลนั้น แสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งนั้นๆ ในลักษณะสนับสนุนหรือปฏิเสธ

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

Foster (1971) กล่าวว่าไว้ว่าความคิดเห็นเกิดจากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์อ้อมที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ หรือเรื่องราวต่างๆ โดยความคิดเห็นที่ถือว่าเป็นประสบการณ์ตรงเกิดจากการที่ได้พบเห็นคุ้นเคย การพบปะโดยตรง ส่วนประสบการณ์ทางอ้อมเกิดจากการได้ยิน ได้ฟัง เห็นจากรูปถ่าย หรือจากการอ่านหนังสือโดยไม่ได้เห็นของจริง รวมทั้งเกิดจากระบบค่านิยมและการตัดสินใจด้วยค่านิยม เพราะเห็นว่าคนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและการตัดสินใจไม่เหมือนกันจึงมีความคิดเห็นต่อสิ่งเดียวกันที่แตกต่างกัน

Best (1977) กล่าวว่า ในการศึกษาความคิดเห็นต่างๆ ส่วนมากจะใช้วิธีการวิจัยตลาด ได้แก่ การซักถาม สอบถาม บันทึกลงไว้ และรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ซึ่ง Best ได้เสนอแนะถึงวิธีการที่จะบอกความคิดเห็น เป็นการแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นใด และจะสามารถทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้

สุนทรี โคมิน (2531) กล่าวว่าในการศึกษาทั้งหลายเกี่ยวกับเรื่องความคิดเห็นนี้ มักจะแยกข้อแตกต่างระหว่างเจตคติที่แสดงต่อชุมชน กับเจตคติส่วนตัว ซึ่งสามารถแยกแยะถึงข้อแตกต่าง

ระหว่างความเชื่อ และค่านิยมที่แสดงต่อชุมชนและที่เป็นส่วนตัวได้ การที่อยู่ในสถานะที่เป็นส่วนตัวมากเท่าใดการแสดงออกของความคิดเห็น เจตคติ ค่านิยม ก็ยิ่งจะสอดคล้องกับความเป็นจริงในส่วนลึก

ประเภทของความคิดเห็น

Remmer (1954) กล่าวว่า ความคิดเห็นมี 2 ประการ คือ

1. ความคิดเชิงบวกสุด-ลบสุด เป็นความเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางเชิงบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลงบูชา ทิศทางเชิงลบสุด ได้แก่ รักมากเกลียดมาก ความคิดเห็นนี้รุนแรงมากเปลี่ยนแปลงได้ยาก
2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ การมีความคิดต่อสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้และความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ ความเข้าใจ ในทางที่ดี (positive) ชอบยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในลักษณะเป็นกลาง (neutrality) เฉยๆ ไม่มีความคิดเห็น ความรู้ ความเข้าใจ ในทางไม่ดี (negative) ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย

ทรงศักดิ์ นิธิปรีชา และคณะ (2542) ได้แบ่งความคิดเห็นออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การคิดโดยไม่มีจุดมุ่งหมาย (undirecte thinking) เป็นความคิดที่อิสระจากการถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขภายนอก ผลสิ้นสุดของความคิดไปจบที่จุดใดจุดหนึ่งต่อได้
2. การคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย (the goal-direction thinking) เป็นการคิดที่เกิดขึ้นเมื่อเราต้องการหาคำตอบ หรือหาวิธีทางที่สมเหตุสมผลในการแก้ปัญหา การคิดชนิดนี้มีเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น การคิดวิเคราะห์ วิจัย การคิดสร้างสรรค์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็นของแต่ละบุคคลในเรื่องเดียวกันนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่แต่ละบุคคลได้รับมา ทำให้มีผลต่อการแสดงความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป จึงมีผู้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นไว้ดังนี้

Oskamp (1977) ได้สรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ทำให้เกิดความคิดเห็น ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (genetic and physiology factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะมีการพูดถึงกันมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรมจะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษา เจตคติหรือความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยา หรือสารเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความอนุรักษนิยม มักจะเป็นคนที่มีอายุมากเป็นต้น
2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (direct personal experience) คือ บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดเห็นต่างๆ จากประสบการณ์โดยตรงเป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่างๆ โดยตนเองทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ตรงที่ตนเองได้รับ เช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำส้มคั้นให้ดื่ม จะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากน้ำส้มมีรสหวาน ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรง
3. อิทธิพลจากครอบครัว (parental influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูอบรมจากพ่อแม่และครอบครัว เมื่อตอนเป็นเด็กเล็กๆ ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนทั้งในด้านความคิด การสนองความต้องการทางด้านร่างกาย โดยการให้รางวัลและการลงโทษ
4. เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (group determinant attitude) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เนื่องจากบุคคลจะมีสังคมการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นความคิดเห็น และเจตคติต่างๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียน หรือกลุ่มอ้างอิงต่างๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดการคล้อยตามกลุ่มได้
5. สื่อมวลชน (mass media) เป็นสื่อต่างๆ ที่บุคคลได้รับ ได้แก่ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น อันมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็น มีความรู้สึกต่างๆ เป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อเหล่านั้น

จำเรียง ภาวิจิตร (2536) กล่าวถึงอิทธิพลของความคิดเห็นว่าขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมในหลายประการดังนี้

1. ภูมิหลังทางสังคม หมายถึง กลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วย

2. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใครหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่ผู้ใด หรือการกระทำที่คำนึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงได้ เช่น ประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสมาชิกเดียวกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย

3. กลุ่มกระตือรือร้นหรือกลุ่มเฉื่อยชา หมายถึงการกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นเป็นพิเศษ อันจะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการจูงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ ไม่ว่าจะเห็นคล้อยตามด้วยหรือไม่ก็ตาม ในทางตรงข้ามการกระทำอย่างเดียวกันจะไม่มีอิทธิพลต่อสมาชิกที่เป็นกลุ่มเฉื่อยชา

กิตติ สุทธิสัมพันธ์ (2542) ศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลซึ่งอาจจะทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน ปัจจัยดังกล่าวอาจสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ และคุณภาพของสมอง

1.2 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการศึกษาทำให้บุคคลมีความรู้ในเรื่องต่างๆ มากขึ้น และคนที่มีความรู้มากมักจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล

1.3 ความเชื่อ ค่านิยมและเจตคติของบุคคลต่อเรื่องราวต่างๆ ซึ่งอาจจะได้จากการเรียนรู้กลุ่มบุคคลในสังคม หรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว ครู-อาจารย์

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น การได้รับข้อมูลข่าวสารจะส่งผลกระทบต่อความคิดเห็น

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล คือ ถ้าเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่ตนอยู่

2.3 ข้อเท็จจริงในเรื่องต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ ที่บุคคลแต่ละคนได้รับ ก็จะส่งผลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยเหล่านี้ทำให้มีผลต่อการแสดงความคิดเห็นแตกต่างกันออกไปหลายประการ ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่แต่ละบุคคลได้รับมา

การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น

Mcqurie (1969) ได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความคิดเห็นว่าประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ 3 ขั้นตอน

1. การใส่ใจ (attention) เป็นการให้ความสนใจต่อสิ่งต่างๆ
2. การเข้าใจ (comprehension) การได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเกิดความรู้
3. การมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น (yielding) มีการเปลี่ยนแปลงสภาวะการณจากสภาวะปกติ
4. การเก็บเอาไว้ (retention) การเก็บข้อมูล ความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกเอาไว้
5. การกระทำ (action) เป็นการแสดงพฤติกรรมออกมาให้ปรากฏแก่สาธารณชน

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะเกิดขึ้นครบทุกขั้นตอน ส่วนการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นจะเกิดขึ้นในขั้นตอนที่ 1-4 อย่างไรก็ตามขั้นตอนเหล่านี้จะเกิดขึ้นในบุคคลหรือไม่ต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ เช่น ความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถในการรับรู้ ความขัดแย้งของข่าวสารและสิ่งเหล่านี้อาจจะมีส่วนทำให้ขั้นตอนบางขั้นตอนไม่เกิดขึ้นก็ได้

Traindis (1971) กล่าวว่า ความคิดเห็นของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้และมีสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. การรับรู้ข้อมูลใหม่ จากบุคคลหรือสื่อมวลชน
2. การได้รับประสบการณ์ตรงที่พบด้วยตนเอง หรือจากแรงสะท้อนใจ
3. การถูกบังคับให้ปฏิบัติตามโดยไม่เต็มใจ

การวัดความคิดเห็น

จินตนา โสภณ (2542) ได้กล่าวถึงการสร้างมาตรการวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นมีอยู่ด้วยกัน 4 วิธี คือ

1. วิธีของเทอร์สตัน (Thurston's method) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งความคิดเห็นหรือทัศนคติไปทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็นสเกลที่มีช่วงห่างเท่ากัน
2. วิธีกัตต์แมน (Guttman's scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกันและสามารถจัดอันดับข้อความทัศนคติสูงต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกันได้ และแสดงการสะสมของข้อแสดงความคิดเห็น
3. วิธีจำแนก S-D Scale (Semantic differential scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติและความคิดเห็นโดยอาศัยคู่คำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้าม เช่น ดี-เลว ขยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น
4. วิธีวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Method) เป็นวิธีสร้างมาตรการวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีการสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชื่นชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความชื่นชอบหรือไม่ชอบ มีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

รวีวรรณ ชินะตระกูล (2538) ศึกษา การวัดความคิดเห็นสามารถทำได้โดยการสร้างแบบวัดซึ่งมีหลายวิธีแต่นิยมใช้กันมี 2 วิธี

1. ใช้วิธีของ Likert ในการสร้างแบบวัดวิธีนี้เป็นการเขียนข้อความในเชิงบวกของการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยใช้มาตรวัด 3 ระดับ คือ มากที่สุด ปานกลาง น้อยที่สุด หรือ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. ใช้วิธีของ Osgood เป็นการวัดโดยการเขียนคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามหลายคู่เพื่อให้เหมาะสมกับเป้าหมายที่จะวัด และครอบคลุมสิ่งที่จะวัดทุกๆด้าน และนำคุณศัพท์แต่ละคู่มาสร้างมาตรวัดโดยอาจแบ่งเป็นมาตรวัด 3,5,6 หรือ 7 ระดับแนวความคิดเห็นและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคิดเห็น

มัลลิการ์ พันธังกา (2548) กล่าวว่า การศึกษาในการวัดความคิดเห็น โดยทั่วไปจะต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัดสิ่งเร้าและมีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำมากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากให้ใช้การตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ตอบคำถามเลือกตอบตามที่กำหนดไว้อย่างอิสระ

แนวคิดเกี่ยวกับงานส่งเสริมการเกษตร

เอมอร์ อังสุรัตน์ (2533) ได้ให้แนวคิดในการส่งเสริมการเกษตรว่า เมื่อพิจารณาถึงความหมายของการส่งเสริมการเกษตรและความหมายของการวิจัยแล้วจะเห็นได้ว่าการวิจัยมีความสำคัญอย่างยิ่งในงานส่งเสริมการเกษตร เนื่องจากในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการแผนใหม่สู่เกษตรกร ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนานั้นปัญหาที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพทางการเกษตรและอื่นๆ ที่สอดคล้องกับระบบสังคม วัฒนธรรม บุคคล และชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขเกือบตลอดเวลา โดยการนำเข้าสู่ระบบการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้โดยการทดลอง ค้นคิด ประดิษฐ์ หาความจริงจากหลักวิทยาศาสตร์ เพื่อนำมาซึ่งความรู้แนวความคิด เป็นคำตอบปัญหา แล้วถูกนำผ่านระบบการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้อย่างต่อเนื่อง และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเป็นระยะๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และเกิดประสิทธิภาพที่เหมาะสมที่สุดในแต่ละสถานการณ์

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2536) อธิบายว่า การส่งเสริมการเกษตร คือ การนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ๆ ทางเกษตรไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือจนบังเกิดผลสำเร็จ ขณะเดียวกันก็รับฟังปัญหาต่างๆ ทางเกษตรมาวิเคราะห์หาหนทางแก้ไข

สรุปการส่งเสริมการเกษตร คือ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตร โดยการศึกษา นอกระบบโรงเรียน เพื่อให้กลุ่มบุคคลเป้าหมาย หรือเกษตรกรนำความรู้ทางการเกษตรที่ได้ไปใช้ เพื่อให้บรรลุถึงความเป็นอยู่ที่ดี

ความเป็นมาของการส่งเสริมการเกษตรบนพื้นที่สูง

การเกษตรในเขตพื้นที่สูงนั้น ได้มีการดำเนินงานมานานแล้ว โดยองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงเห็นความสำคัญในปัญหาของเกษตรกรที่อาศัยทำกินในเขตพื้นที่สูง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ หลายประการ เช่น ปัญหาการย้ายถิ่นฐานและมีการประกอบอาชีพที่เรียกว่า “การไร่เลื่อนลอย” ที่ก่อให้เกิดผลตามมา คือ ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า การทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ซึ่งเป็นปัญหาทางสภาพแวดล้อมที่สำคัญ ถ้าหากว่ามีการตัดไม้ทำลายป่า การทำลายทรัพยากรธรรมชาติโดยเกษตรกรยังไม่หยุดลงก็เป็นเรื่องที่เกิดความเสียหายอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพในลักษณะที่ต้องห้ามไม่เป็นที่ยอมรับทางสังคม คือ ปัญหาการปลูกฝิ่น และการผลิตยาเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมและประเทศ จากปัญหาที่ได้กล่าวมานั้น เหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา ประการแรก คือ ปัญหาการตั้งถิ่นฐานเพื่อประกอบอาชีพ เนื่องจากเกษตรกรไม่มีที่อยู่แน่นอน ตลอดจนไปทำกินในพื้นที่หวงห้ามของทางราชการจึงก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน การตัดไม้ทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยดังได้กล่าวมาแล้ว และสิ่งที่ตามมาเมื่อมีอาชีพที่ไม่แน่นอนปัญหาที่ตามมา คือ ความยากจน ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่ว่าเกษตรกรนอกจากการปลูกฝิ่นแล้ว รายได้จากกิจกรรมอื่นๆ เกือบจะไม่มีเลย เมื่อไม่มีกิจกรรมทางการเกษตรก็ไม่มีรายได้ ก็ส่งผลให้ถึงปัญหาทางการศึกษา การสาธารณสุข และอัตราการเกิดของประชากร ของเกษตรกรที่ค่อนข้างสูง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2539)

จากปัญหาดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงจัดตั้งโครงการหลวงพัฒนาชาวเขาขึ้นเมื่อปี 2512 ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมพัฒนาเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการศึกษา การค้นคว้าวิจัยควบคู่ไปกับการส่งเสริม เพื่อให้เกษตรกร มีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอย่างเป็นหลักแหล่ง และมีการประกอบอาชีพสุจริต เพื่อเป็นรายได้ให้เกษตรกรอยู่ได้ ในส่วนของกรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับมอบหมายภารกิจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโครงการหลวง จึงได้เริ่มดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรที่สูง ตั้งแต่ ปี 2522 เป็นต้นมา

งานส่งเสริมการเกษตรที่สูง สามารถแบ่งตามลักษณะและสภาพต่างๆ ได้เป็น 2 ด้าน คือ

1. แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์

พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ (2531) กล่าวว่า พื้นที่สูงเป็นพื้นที่เฉพาะ มีลักษณะแตกต่างจากพื้นที่ราบ และยังเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคเหนือ มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพประโยชน์ มีประชากรอาศัยอยู่ มีวัฒนธรรมแตกต่างกันไป โดยทั่วไปพื้นที่สูงมีปัญหาหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการทำลายทรัพยากร ซึ่งเกิดจากการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม การทำไร่เลื่อนลอย ซึ่งเป็นการทำลายดินและป่าไม้ ปัญหาการปลูกฝิ่นและผลิตยาเสพติด และปัญหาด้านการเมืองความมั่นคง เนื่องจากภูมิประเทศเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน การที่จะดำเนินการพัฒนาเกษตรที่สูงจึงเป็นการพัฒนาเฉพาะพื้นที่สูงในลักษณะการพัฒนาแบบอนุรักษ์ธรรมชาติ มุ่งพัฒนาเทคโนโลยีการส่งเสริมถ่ายทอดเทคโนโลยีอันเหมาะสมไปสู่เกษตรกรผู้ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้พร้อมที่จะรองรับการพัฒนาที่สูงอย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นผลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อคนพื้นที่ราบด้วย นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงความยั่งยืนของระบบเกษตรกรรมบนพื้นที่สูง ว่าการส่งเสริมการเกษตรที่สูงเป็นขบวนการสำคัญในการสร้าง และพัฒนาการผลิตบนพื้นที่สูงให้แก่เกษตรกรดังนี้

1.1 การส่งเสริมการเกษตรที่สูง เป็นการส่งเสริมการเกษตรเฉพาะสภาพตามภูมิศาสตร์ และขนบธรรมเนียมประเพณีของเกษตรกร ซึ่งเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝิ่นในระบบการเกษตรแบบเลื่อนลอย (Shifting Cultivation) ปัญหาการผลิตยาเสพติด (ฝิ่น) และปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติบนที่สูง

1.2 การส่งเสริมการเกษตรที่สูง เป็นการนำสภาพปัญหาต่างๆ คือปัญหาการทำลายการเกษตรแบบเลื่อนลอย ปัญหาการปลูกฝิ่นและยาเสพติด และปัญหาการทำลายทรัพยากรบนพื้นที่สูงมาเป็นหลักการในการแก้ไขที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตโดยตรง

1.3 การส่งเสริมการเกษตรที่สูง จะต้องเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่เกษตรกรเกี่ยวกับปัญหาบนพื้นที่สูง สร้างสำนึกถึงภัยของปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง

1.4 การส่งเสริมการเกษตรที่สูง จะเป็นการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาลักษณะการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่สูงให้เป็นลักษณะที่เหมาะสม และรวมถึงประสิทธิภาพในการเพิ่มผลผลิตแก่เกษตรกรด้วย

กองพัฒนาเกษตรที่สูง (2527) ได้ให้คำจำกัดความของเกษตรที่สูง คือ ที่ซึ่งอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเล ตั้งแต่ 500 เมตรขึ้นไป ยอดเขาที่สูงที่สุดของประเทศไทย คือ ยอดอินทนนท์ ซึ่งสูง 2,565 เมตร จากระดับน้ำทะเล ปานกลางเนื่องจากความสูง จึงทำให้พื้นที่เหล่านี้มีสภาพอากาศแปลกไปจากที่ราบ ในลักษณะ Subtropical หรือ กึ่งร้อน และในบางแห่งอุณหภูมิจะต่ำกว่าจุดเยือกแข็งในฤดูหนาว

2. แบ่งตามสภาพชุมชนอาศัย มีดังนี้

กรมประชาสงเคราะห์ กองสงเคราะห์ชาวเขา (2538) ได้ให้ความหมายของคำว่า ชุมชนบนพื้นที่สูง หมายถึง ชุมชนที่ชาวเขาชาติพันธุ์ต่างๆ อาศัยทำกินตั้งแต่ กระเหรี่ยง แม้ว เข่า มูเซอ ลีซอ อีก้อ ลัวะ ถิ่น ขมุ ตองซุ รวมทั้งพื้นที่ที่ชนกลุ่มอื่นๆ เช่น ปะหล่อง จีนฮ่อ ไทยใหญ่ ไทยลื้อ คนไทยพื้นถิ่นขึ้นไปอาศัยทำกินปะปนกับชาวเขา

กรมส่งเสริมการเกษตร (2539) ได้ให้ความหมายของ การส่งเสริมการเกษตรที่สูง หมายถึง การให้การศึกษานอกระบบแก่เกษตรกรและครอบครัว โดยการนำความรู้และบริการต่างๆ ที่ เป็นความต้องการและความสนใจของเกษตรกรไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวเกษตรกรและชุมชน ภายใต การเรียนรู้โดยการกระทำด้วยตนเอง และช่วยตนเอง

สรุปได้ว่างานส่งเสริมการเกษตรบนที่สูง คือ งานส่งเสริมถ่ายทอดความรู้แก่บุคคลเป้าหมาย หรือเกษตรกร โดยสามารถแบ่งตามสภาพปัจจัยต่างๆ ได้ 2 ด้าน คือ

1. แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ ซึ่งได้แบ่งตามสภาพความสูง หมายถึง ที่ซึ่งอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเล ตั้งแต่ 500 เมตรขึ้นไป

2. แบ่งตามสภาพชุมชนอาศัย ซึ่งหมายถึง กลุ่มชนชาติส่วนน้อยที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง มีค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรม

นโยบายและแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง

อนันต์ คาโลคม (2537) ได้กล่าวไว้ใน การสัมมนา เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่สูงว่า กรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีนโยบายจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงขึ้น โดยอยู่ในสังกัดของสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์พืช ผลิตและขยายพันธุ์พืชที่รวบรวมไว้สำหรับส่งเสริมให้แก่เกษตรกรทำการฝึกอบรมทางด้านการเกษตร รวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยไม่ใช่การจัดทำแปลงสาธิต แต่เป็นการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่างๆ และเป็นที่ปรึกษาหาข้อมูลอย่างใกล้ชิด ซึ่งตามยุทธศาสตร์แนวความคิดน่าจะเป็นศูนย์กลาง แล้วค่อยๆ ขยายผลออกไปโดยมีการสำรวจจำนวนเกษตรกรเป้าหมายแล้ว ตั้งเป้าว่าจะใช้ระยะเวลาที่ปีในการเปลี่ยนแปลงให้เกิดการพัฒนาอาชีพ ภายใต้ทางเลือกที่มีการวิเคราะห์วิจัยแล้วจนถึงขั้นปฏิบัติได้ โดยเกษตรกรเป้าหมายที่ส่งเสริมในแต่ละปีจะเลือกเกษตรกรที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางก่อนแล้วค่อยขยายผลออกไปตามระยะเวลาที่กำหนด จากการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ นั้นทำให้สามารถกำหนดเป้าหมายว่าจะทำงานกับเกษตรกรอย่างไร และอะไรจะเป็นทางเลือกแก่เกษตรกรได้

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริม และพัฒนาการเกษตรที่สูงดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการผลิตพืชอาหารให้เพียงพอแก่การบริโภคในท้องถิ่น
2. ส่งเสริมการผลิตพืชรายได้ซึ่งสามารถทดแทนรายได้จากการปลูกฝิ่น
3. ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดตั้งสถาบันเกษตรกรอันจะนำไปสู่การรวมกลุ่ม
4. ส่งเสริมให้มีการใช้ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นรูปแบบเกษตรยั่งยืน
5. ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศ

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน เดิมชื่อศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงพระบาทห้วยต้ม สังกัดสำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 และกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2545 ทำให้ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงพระบาทห้วยต้ม (เดิม) ไปอยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เขต 6 จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการกลาง มีที่ตั้งสำนักงานในส่วนภูมิภาค และเปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

สภาพโดยทั่วไป

1. ที่ตั้งและอาณาเขต

ตั้งอยู่พิกัดที่ ละติจูด $17^{\circ} 41' 14.4''$, ลองจิจูด $98^{\circ} 56' 11.4''$ เลขที่ 295 หมู่ที่ 15 บ้านผาลาดเหนือ ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน รหัสไปรษณีย์ 51110 โทรศัพท์, โทรสาร 0 -5397-9806 ระยะทางจากเชียงใหม่ถึงศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ประมาณ 157 กิโลเมตร เดินทางโดยรถยนต์ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง 30 นาที

2. ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศทั่วไป ประมาณ 45 % ของพื้นที่ทั้งหมด มีสภาพค่อนข้างราบถึงลูกคลื่นลอนตื้น มีความลาดเท ประมาณ 2-6 % ยกเว้น ด้านตะวันตก จะเป็นลูกคลื่นลอนลึก ความสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 500 เมตร สภาพหน้าดินค่อนข้างตื้น พื้นเป็นชั้นหินศิลาแลง พื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่รับฝน

3. สภาพภูมิอากาศ

อุณหภูมิสูงสุด	37.1	องศาเซลเซียส
อุณหภูมิต่ำสุด	8.1	องศาเซลเซียส
อุณหภูมิเฉลี่ย	24.7	องศาเซลเซียส
ปริมาณน้ำฝนตลอดปี	1,268.2	มิลลิเมตร
ปริมาณน้ำฝน(ต่อเดือน)	105.68	มิลลิเมตร

หน้าที่และภาระกิจของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคมีหน้าที่และภาระกิจดังนี้

1. ศึกษา พัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีการผลิตและการจัดการทรัพยากรการผลิต สอดคล้องกับสภาพพื้นที่สูง
2. ศึกษา วิเคราะห์ และวางแผนการส่งเสริมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกรบนพื้นที่สูง
3. ถ่ายทอดความรู้และประสานการส่งเสริมการผลิตการจัดการผลผลิตในเขตพื้นที่
4. ประสานงานกับหน่วยงาน แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาบนพื้นที่สูง

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน (2551) สรุปผลการดำเนินงานศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรให้แก่เกษตรกร โดยมีกิจกรรมในการส่งเสริม ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้ผล และไม้ยืนต้นเชิงอนุรักษ์ เช่น มะม่วง ลำไย โดยแนะนำให้เกษตรกร มีการจัดทำแปลงปลูกพืชแบบขั้นบันได และมีการปลูกพืชอนุรักษ์ เช่น หญ้าแฝก ถั่วเขียว งาดำ

2. กิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้ตัดดอกเมืองหนาว เช่น เบญจมาศ เพื่อเป็นรายได้ทดแทนการปลูกพืชเสพติด

3. กิจกรรมส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ โดยส่งเสริมให้มีการปลูกผักต่างๆ เช่น คะน้า กวางตุ้ง กระเทียม ฯลฯ ซึ่งผักเหล่านี้ สามารถผลิตได้ตลอดทั้งปีและให้ความรู้เกี่ยวกับปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ทำให้เกษตรกรมีรายได้อย่างสม่ำเสมอ

4. กิจกรรมส่งเสริมการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ เช่น การส่งเสริมการเพาะนางฟ้า ซึ่งต้องอาศัยอากาศเย็น ในการเจริญเติบโต

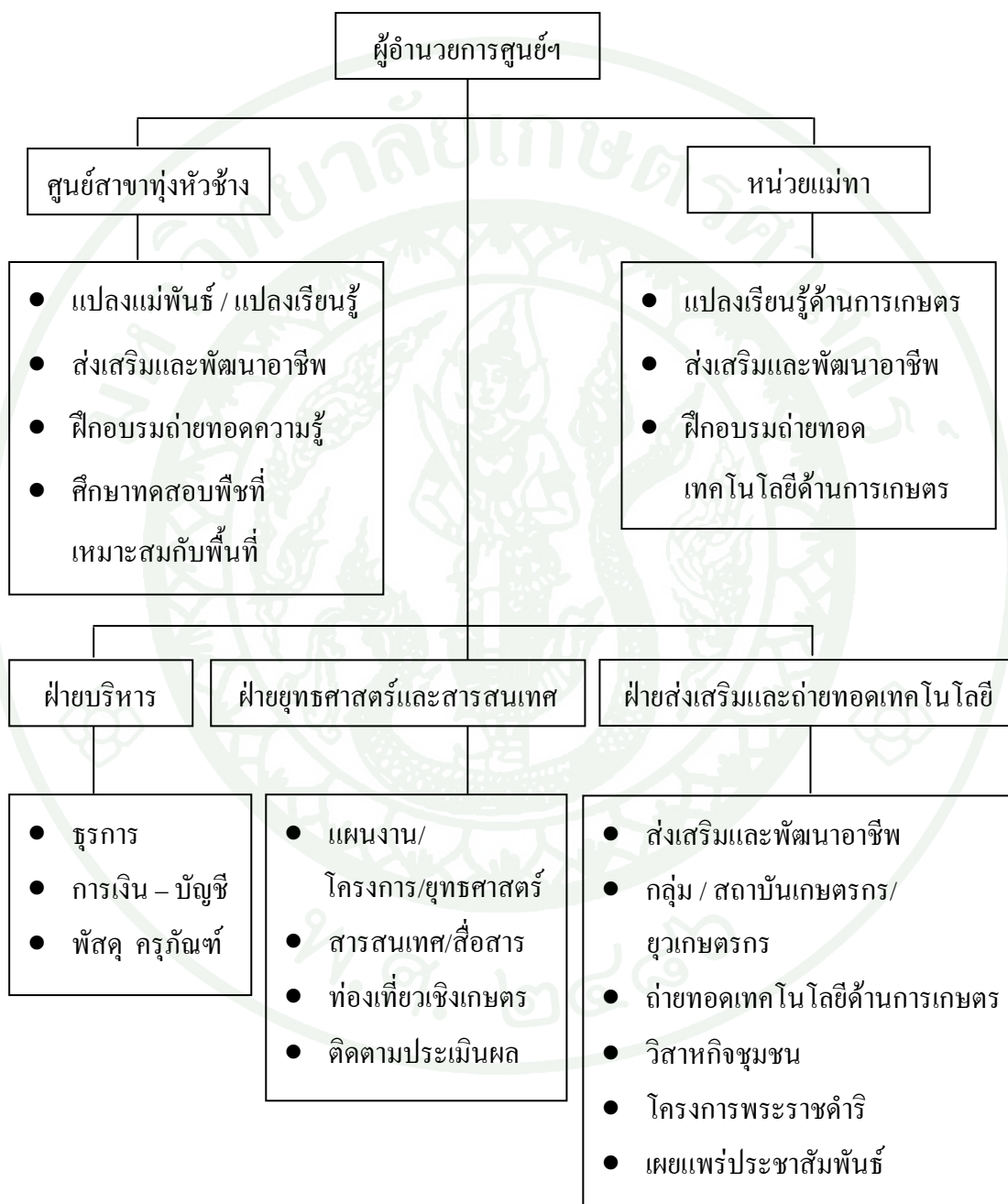
5. กิจกรรมส่งเสริมการผลิตต้นพันธุ์ไม้ผล ไม้ยืนต้นศูนย์จะผลิตพืชพันธุ์ดีเพื่อสนับสนุนเกษตรกรที่มีฐานะยากจนนำไปปลูกในพื้นที่ของตนเองและส่งเสริมให้ปลูกพืชหลายชนิดแทนการปลูกพืชชนิดเดียวโดยให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม

6. กิจกรรมส่งเสริมงานเคหกิจเกษตร ได้แก่ การแปรรูปและถนอมอาหาร การส่งเสริมงานด้านหัตถกรรมเกษตรแนะนำให้มีการทำของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น เครื่องเงิน ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือกระเบื้องลายโบราณซึ่งศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงให้ความสำคัญกับเกษตรกรเชื้อชาติอื่นนอกเหนือจากเกษตรกรสัญชาติไทย เชื้อชาติไทย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันเกษตรกร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มอาชีพ เป็นต้น

7. กิจกรรมส่งเสริมด้านการตลาด ได้แก่ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าผลผลิต การกำหนดราคาผลผลิต การจำหน่ายผลผลิตและการแสวงหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต

8. กิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้แก่ เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมออกไปเยี่ยมเยียนเกษตรกร การจัดประชุมเกษตรกรที่หมู่บ้าน การฝึกอบรมความรู้ด้านการเกษตร การผลิตโปสเตอร์ความรู้ทางการเกษตร การเผยแพร่ความรู้ผ่านหอกระจายข่าว การจัดทำแปลงสาธิตไว้ที่ศูนย์

ส่งเสริมฯ การจัดทำแปลงสาธิตไว้ที่หมู่บ้าน การสาธิตประกอบการบรรยายในการฝึกอบรม การนำตัวอย่างของจริงมาประกอบการให้ความรู้ การแจกเอกสารวิชาการเพื่อให้ความรู้การเกษตร การจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านการเกษตรและการจัดศึกษาดูงานเกษตร

ภาพที่ 1 โครงสร้างของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรบนพื้นที่สูง จังหวัดลำพูน
ที่มา: ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน รายงานประจำปี (2551)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนพื้นที่และเกษตรกรที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

ที่	อำเภอ	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน ตำบล	จำนวน หลังคาเรือน	จำนวน ครัวเรือน	ประชากร (คน)					พื้นที่การเกษตร (ไร่)
						ชาย	หญิง	เด็กชาย	เด็กหญิง	รวม	
1	ลี้	25	7	2,725	3,134	4,559	4,203	1,973	1,926	12,661	19,183
2	ทุ่งหัวช้าง	21	3	2,554	2,723	3,908	3,783	1,367	1,655	10,713	5,855
3	แม่ทา	18	4	1,453	1,486	2,267	2,010	615	605	5,497	6,841
4	บ้านโฮ่ง	4	2	626	734	945	942	276	247	2,410	2,823
รวม	4 อำเภอ	68	16	7,358	8,077	11,679	10,938	4,231	4,433	31,281	34,702

ที่มา: ระบบข้อมูลพื้นฐานการเกษตรฯ ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน (2551)

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กมล งามสมสุข และ นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา (2539) ได้ศึกษาเรื่องสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวง 6 แห่ง พบว่า ทักษะคิดของเกษตรกรชาวไทยภูเขาต่อผู้นำและต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในเขตโครงการหลวง เกษตรกรชาวไทยภูเขามีทัศนคติที่ดีพอใช้ต่อ ผู้นำ เพื่อนบ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในส่วนความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เกษตรกรชาวไทยภูเขามีความพึงพอใจเจ้าหน้าที่โครงการหลวง มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ปกครอง ตำรวจ ป่าไม้ และประมง ตามลำดับ

วิชาน เจริญทอง (2541) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรหมู่บ้านต่อการปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบลในจังหวัดเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรหมู่บ้านต่อการปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบลและหาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของเกษตรกรหมู่บ้านต่อการปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบลกับตัวแปรอิสระต่างๆ คือ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน สถานภาพสมรส รายได้ ตำแหน่งทางสังคม การติดต่อกับเกษตรกรตำบล การได้รับการฝึกอบรม ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร จำนวนแรงงานในครอบครัว รวมทั้งการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการทำงานร่วมกับเกษตรกรตำบล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 22 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Simple Random Sampling) ได้จำนวนเกษตรกรหมู่บ้านเป็นตัวอย่างในการศึกษา 108 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลในสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) คือ สถิติไค-สแควร์ (χ^2) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ต้องเช่าผู้อื่น จำนวนแรงงานทำการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเกษตรกรหมู่บ้านส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งนาน 1-3 ปี การติดต่อพบปะกับเกษตรกรตำบล เดือนละ 1-4 ครั้งในรอบปีที่ผ่านมาได้รับการฝึกอบรมความรู้เฉลี่ยคนละ 2 ครั้ง รายได้รวมของครอบครัวเฉลี่ย 89,838.90 บาท ต่อปี

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรหมู่บ้านต่อการปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบล เมื่อทดสอบด้วยสถิติ ไค-สแควร์ (χ^2) ได้แก่ การติดต่อกับเกษตรกรตำบลและเมื่อทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรหมู่บ้าน ได้แก่ การได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานเอกชน

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของเกษตรกรหมู่บ้านร่วมกับเกษตรตำบล ได้แก่ เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลไม่ได้ออกไปเยี่ยมเยียนเกษตรกรตามแผนการเยี่ยม การรายงานการระบาดของศัตรูพืชไม่ได้รายงานให้อำเภอรอบ หรือล่าช้าหรือขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกษตรหมู่บ้านบางแห่งอยู่ห่างไกลทำให้การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลทำได้ยาก สำหรับข้อเสนอแนะของเกษตรกรหมู่บ้าน ได้แก่ ให้เกษตรตำบลออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรตามแผนปฏิบัติงาน การรายงานการระบาดของศัตรูพืชควรรายงานให้ทันกับเหตุการณ์ ควรแนะนำส่งเสริมความรู้ใหม่ๆแก่เกษตรกร มีการจัดประชุมอบรมเกษตรกรเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเกษตรกรจะได้รับข่าวสารความรู้ทางวิชาการใหม่ๆ

เมธิ มานะพงศ์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรชาวไทยภูเขาที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง ในจังหวัดเชียงราย ทำการศึกษากับประชากรจำนวน 371 คน จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรชาวไทยภูเขาเป็นเพศชาย ร้อยละ 77.9 เป็นชนเผ่าอีเก้อ ร้อยละ 65.2 มีอายุเฉลี่ย 37.5 ปี ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 73.9 มีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว 42,358.78 บาท และมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 74.7 ผลการพิสูจน์สมมติฐานพบว่าเกษตรกรที่มีรายได้ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกันมีความคิดเห็นของเกษตรกรชาวไทยภูเขาที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง ในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน

วสันต์ ชะลอ (2546) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรจำนวน 240 คน ใน อำเภอ 12 ตำบล ของจังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise)

ผลการวิจัย พบว่า ประชากรที่ทำการศึกษามีอายุเฉลี่ย 44.03 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายได้รวมเฉลี่ย 32,479.16 บาทต่อปี มีพื้นที่ทำกินเฉลี่ย 6.35 ไร่ มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสม ความเชื่อ และประโยชน์ของกิจกรรมของศูนย์บริการฯ ในระดับปานกลางจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกและปานกลางคือ

อายุของเกษตรกรสัมพันธ์ กับพื้นที่ทำกิน ระดับการศึกษาสัมพันธ์กับรายได้รวมของเกษตรกร แรงงานในครัวเรือนสัมพันธ์กับรายได้รวมของเกษตรกร พื้นที่ทำกินสัมพันธ์กับรายได้รวมของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

พัชรพร ศรีมงคลบุญ (2547) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกร 2) การใช้บริการและปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในการมาใช้บริการศูนย์บริการฯ และ 3) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์บริการฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 123 ราย ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน คณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นชาย อายุเฉลี่ย 50 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นหัวหน้าครัวเรือน มีฐานะเป็น กรรมการหมู่บ้าน เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร มีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 5.3 คนเป็นแรงงานเกษตร เฉลี่ย 4 คน มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร เฉลี่ย 17.7 ไร่ คือทำการเกษตร มีรายได้หลักจากการเกษตร ต่อปีเฉลี่ย 36,390.20 บาท แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพจากธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์ การใช้บริการศูนย์บริการฯ เกษตรกรส่วนใหญ่มาใช้บริการศูนย์บริการฯ ต่ำกว่า 6 ครั้ง ส่วนใหญ่ไปขอคำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการใช้ ปุ๋ยและการทำน้ำหมักชีวภาพ คำแนะนำที่ได้รับส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปลูกพืช และการจด ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ประเด็นที่เป็นปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในการไปใช้บริการ ศูนย์บริการฯ ในระดับมาก ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจในการขอรับบริการจากศูนย์บริการฯ ศูนย์บริการฯ ไม่มีข้อมูลเสนอไว้เพียงพอ การติดต่อประสานงานยาก สถานที่ตั้งศูนย์บริการฯ ไม่เหมาะสมเนื่องจากอาศัยสถานที่อื่น มีเอกสารวิชาการไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง ไม่ติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง การให้บริการของเจ้าหน้าที่ไม่ครอบคลุมทุกสาขา ความ คิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ ตำบล เห็นด้วยในระดับมาก ประเด็นศูนย์บริการฯ ควรมีสถานที่ตั้งเป็นเอกเทศ การจัดเวทีชาวบ้าน ทุกเดือนเพื่อสำรวจความต้องการ การนำเกษตรกรทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่ การสนับสนุน งบประมาณกลุ่มอาชีพ การส่งเสริมสนับสนุนให้ทำเกษตรอินทรีย์ การเปิดบริการทุกวัน การสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ และการติดตามให้คำแนะนำเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ ประเด็น ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์บริการฯ ในระดับน้อยทุกด้าน

สุวัตร์ ศรีโททุม (2548) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลนาสะอาด อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกร 2) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และ 3) ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในการมาใช้บริการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 110 ราย ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เป็นชาย อายุเฉลี่ย 56 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนา เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นกลุ่มสมาชิกลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงโค-กระบือ มีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.9 อาชีพหลัก ร้อยละ 94.5 ทำการเกษตร มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 18.9 ไร่ต่อครัวเรือน และเกษตรกร ร้อยละ 70.9 มีรายได้หลักจากการเกษตร ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการฯ ในประเด็นที่ตั้งศูนย์บริการฯ ความพร้อมของศูนย์บริการฯ การจัดทำแผนพัฒนาตำบล การปฏิบัติงานการเตือนภัยธรรมชาติ เศรษฐกิจโรคระบาด เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับที่มากทุกประเด็นเกษตรกรไปใช้บริการศูนย์บริการฯ เฉลี่ย 3.7 ครั้ง เกษตรกรร้อยละ 42.7 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ประเด็นที่ไปติดต่อขอใช้บริการของศูนย์บริการฯ ส่วนใหญ่ไปขอคำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ โดยร้อยละ 80 ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปลูกพืช การเตือนภัยเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรค สัตว์ และแจ้งเตือนเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้งปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในการไปใช้บริการศูนย์บริการฯ ได้แก่ อุปกรณ์สนับสนุนจุดสารเคมีไม่เพียงพอ ขาดเครื่องมือเตือนภัยที่ทันสมัย และความไม่พร้อมในการแจ้งข่าวสารแก่เกษตรกร

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรที่สามารถนำมาใช้เป็นตัวแปรต้นในการวิจัยครั้งนี้ คือ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ชนเผ่า รายได้ แรงงานในครัวเรือน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร การรับรู้ข่าวสารทางการเกษตรและการติดต่อกับเจ้าหน้าที่

สมมติฐานในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เกษตรกรที่มีปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน ซึ่งแยกเป็นสมมติฐานย่อย คือ

สมมติฐานที่ 1.1 เกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 เกษตรกรที่มีชนเผ่าต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 เกษตรกรที่มีปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน ซึ่งแยกเป็นสมมติฐานย่อย คือ

สมมติฐานที่ 2.1 เกษตรกรที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.2 เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

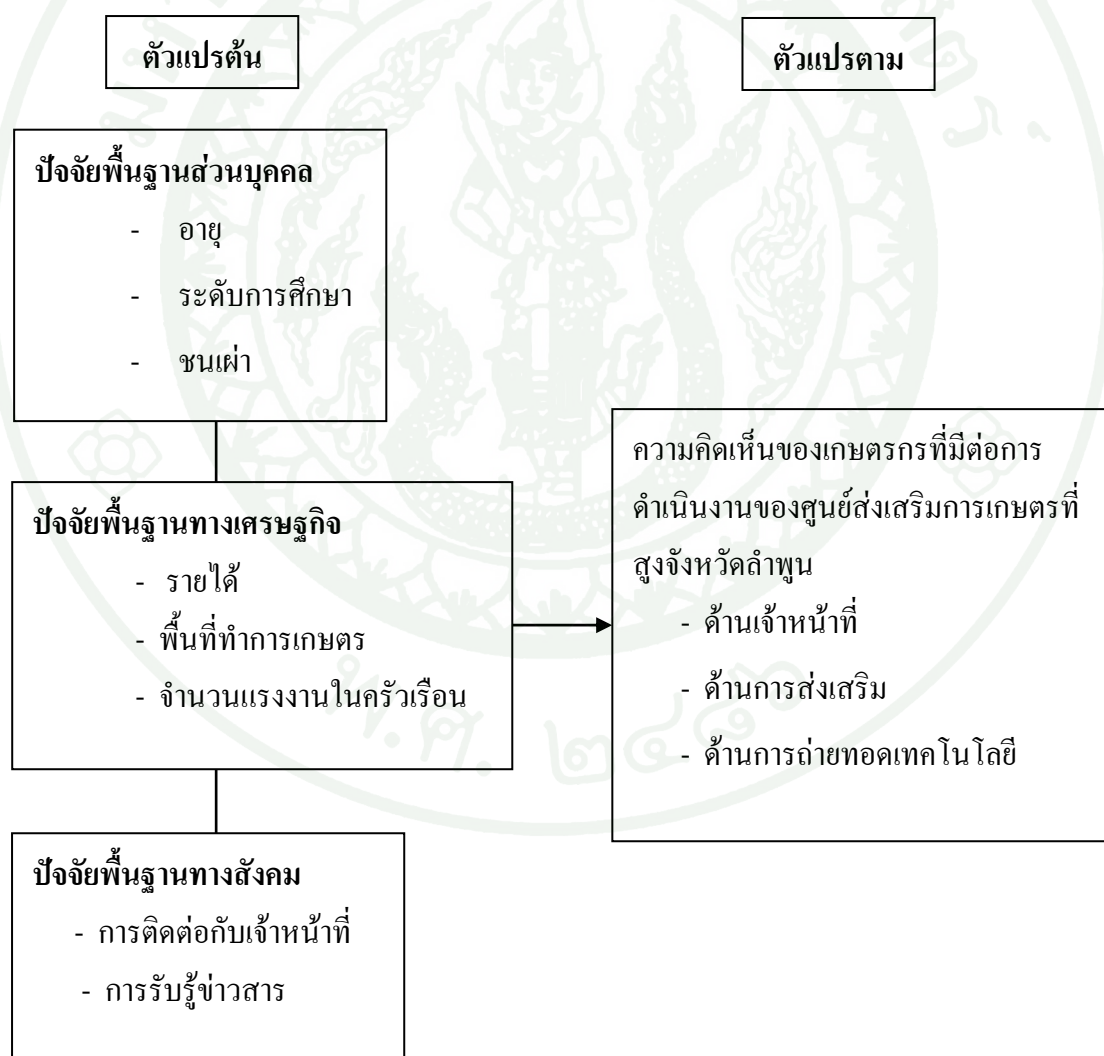
สมมติฐานที่ 2.3 เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 เกษตรกรที่มีปัจจัยพื้นฐานทางสังคมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน ซึ่งแยกเป็นสมมติฐานย่อย คือ

สมมติฐานที่ 3.1 เกษตรกรที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3.2 เกษตรกรที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรชาวไทยภูเขาและเกษตรกรชาวไทยพื้นเมืองที่เป็นหัวหน้าหรือสมาชิกในครัวเรือน และอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน อำเภอเถลี และอำเภอทุ่งหัวช้าง จำนวนทั้งสิ้น 5,857 ครัวเรือน

การสุ่มตัวอย่าง

พื้นที่ อำเภอเถลีและอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เป็นพื้นที่ที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน เพื่อการพัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีการผลิต การจัดการทรัพยากร การผลิตให้สอดคล้องกับพื้นที่รวมถึงการวางแผนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกร ประกอบกับอำเภอเถลีและอำเภอทุ่งหัวช้างจัดเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ทำการเกษตรและมีประชากรมากเป็นอันดับหนึ่งและอันดับสองในเขตความรับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน (ระบบข้อมูลพื้นฐานการเกษตรฯ สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่, 2551) ซึ่งเจาะจงศึกษาประชากรในเขตสองอำเภอนี้

ขั้นตอนการคำนวณและการสุ่มตัวอย่างดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เจาะจงพื้นที่เก็บข้อมูล 2 อำเภอ คือ อำเภอเถลีและอำเภอทุ่งหัวช้างจังหวัดลำพูน

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Jaeger (Jaeger, 1984) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน มีรายละเอียดดังนี้

$$n = \frac{(t/e)^2 P(1-P)}{1 + (1/N) [(t/e)^2 P(1-P) - 1]}$$

เมื่อ e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.05)

t = ค่า t Distribution ที่ $\alpha = 0.05$ (1.96)

P = สัดส่วนประชากร (0.5)

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร (5,857)

$$\text{แทนค่า ดังนั้น } n = \frac{(1.96 / 0.05)^2 0.5(1-0.5)}{1 + (1/ 5,857) [(1.96 / 0.05)^2 0.5(1-0.5)-1]}$$

$$n = 360 \text{ คน}$$

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi stage sampling technique) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งสัดส่วน (proportional stratified sampling)

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างอำเภอและอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

อำเภอ	ตำบล	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	สัดส่วน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ลี้	ศรีเวียงชัย	643	$360 \times 643 / 5,857$	40
	นาทราย	2,491	$360 \times 2,491 / 5,857$	153
ทุ่งหัวช้าง	ทุ่งหัวช้าง	1,736	$360 \times 1,736 / 5,857$	107
	บ้านปวง	987	$360 \times 987 / 5,857$	60
รวม		5,857		360

ที่มา: ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน (2551)

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กับกลุ่มตัวอย่าง 360 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 2 ลักษณะ คือ คำถามแบบปลายเปิดและคำถามปลายปิด โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (validity) ของเครื่องมือ จากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิจากนั้นนำไปทดสอบ (try out) กับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 ราย ซึ่งเป็นเกษตรกรพื้นเมือง 15 ราย และเกษตรกรชาวไทยภูเขา 15 ราย และนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงเพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธี Cronbach ด้วยค่า Alpha กับตัวแปรความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ alpha เท่ากับ 0.83

การวัดตัวแปรที่ศึกษา

อายุ

1. อายุน้อย หมายถึง เกษตรกรที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับอายุเฉลี่ย
2. อายุมาก หมายถึง เกษตรกรที่มีอายุมากกว่าอายุเฉลี่ย

ระดับการศึกษา

1. การศึกษาน้อย หมายถึง เกษตรกรที่มีการศึกษาดำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น
2. การศึกษามาก หมายถึง เกษตรกรที่มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป

รายได้

1. รายได้น้อย หมายถึง เกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับรายได้เฉลี่ย
2. รายได้มาก หมายถึง เกษตรกรที่มีรายได้มากกว่ารายได้เฉลี่ย

พื้นที่ทำการเกษตร

1. พื้นที่น้อย หมายถึง เกษตรกรที่มีพื้นที่น้อยกว่าหรือเท่ากับพื้นที่เฉลี่ย
2. พื้นที่มาก หมายถึง เกษตรกรที่มีพื้นที่มากกว่าพื้นที่เฉลี่ย

จำนวนแรงงานในครัวเรือน

1. จำนวนแรงงานน้อย หมายถึง เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนแรงงานเฉลี่ย
2. จำนวนแรงงานมาก หมายถึง เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานมากกว่าจำนวนแรงงานเฉลี่ย

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่

1. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่น้อย หมายถึง จำนวนครั้งที่เกษตรกรมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่น้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนครั้งเฉลี่ย
2. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่มาก หมายถึง จำนวนครั้งที่เกษตรกรมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่มากกว่าจำนวนครั้งเฉลี่ย

การรับรู้ข่าวสาร

1. การรับรู้ข่าวสารน้อย หมายถึง จำนวนแหล่งข่าวสารที่เกษตรกรได้รับน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนแหล่งข่าวสารเฉลี่ย

2. การรับรู้ข่าวสารมาก หมายถึง จำนวนแหล่งข่าวสารที่เกษตรกรได้รับมากกว่าจำนวนแหล่งข่าวสารเฉลี่ย

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดค่าความคิดเห็นในลักษณะประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยให้ความหมายของคะแนน ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

5	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การแปลผลข้อมูลความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ใช้วิธีนำค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นมาเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายโดยใช้ช่วงค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

การแปลความหมาย

หาความกว้างของแต่ละอันดับจากสูตร

$$\text{ความกว้างของแต่ละอันดับ} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5}$$

$$= 0.80$$

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย	
4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2.61 - 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.81 - 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้คือ

1. ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
2. ค่า t-test สำหรับการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม ซึ่งจำแนกออกเป็นสองกลุ่มตามตัวแปรอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เกษตรกร ได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร มีดังนี้ คือ

1. เพศ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 50.6 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 49.4 (ตารางที่ 3)

2. อายุ จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีอายุ 31-40 ปี จำนวนมากที่สุดร้อยละ 30.0 รองลงมา มีอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 28.6 อายุมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 22.2 อายุ 21-30 ร้อยละ 17.5 และอายุน้อยกว่า

หรือเท่ากับ 20 ปี ร้อยละ 1.7 เกษตรกรที่มีอายุน้อยที่สุด 17 ปี และอายุมากที่สุด 73 ปี เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 40.98 ปี (ตารางที่ 3)

3. ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 51.6 รองลงมาไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน ร้อยละ 24.7 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.4 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 5.6 การศึกษาระดับปวส. ร้อยละ 3.9 และการศึกษาระดับ ปวช.และปริญญาตรี ร้อยละ 1.4 (ตารางที่ 3)

4. ชนเผ่า จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรเป็นเกษตรกรพื้นเมืองและเกษตรกรชาวไทยภูเขาเผ่าปะกายร้อยละ 50.0 เท่ากัน (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

(n=360)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		182	50.6
หญิง		178	49.4
รวม		360	100
อายุ (ปี)			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20		6	1.7
21 -30		63	17.5
31-40		108	30.0
41-50		103	28.6
มากกว่า 50 ขึ้นไป		80	22.2
อายุสูงสุด	73 ปี		
อายุต่ำสุด	17 ปี		
อายุเฉลี่ย	40.98 ปี		
รวม		360	100

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n=360)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน	89	24.7
ประถมศึกษา	186	51.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	41	11.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	20	5.6
ปวช.	5	1.4
ปวส.	14	3.9
ปริญญาตรี	5	1.4
รวม	360	100
ชนเผ่า		
เกษตรกรพื้นเมือง	180	50.0
เกษตรกรชาวไทยภูเขาเผ่าปะกายอ	180	50.0
รวม	360	100

จากการศึกษารายได้ของเกษตรกร ทำการศึกษารายได้จากการปลูกไม้ผล รายได้จากการปลูกผัก รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ รายได้จากการหาของป่า รายได้จากการทำหัตถกรรม รายได้จากการรับจ้างและรายได้จากการปลูกพืชไร่ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ (ตารางที่ 4)

รายได้จากการปลูกไม้ผลของเกษตรกร ร้อยละ 22.5 มีรายได้จากการปลูกไม้ผลระหว่าง 20,000 – 50,000 บาท ร้อยละ 21.1 มีรายได้จากการปลูกไม้ผลต่ำกว่า 20,000 บาท และร้อยละ 5.0 มีรายได้จากการปลูกไม้ผลมากกว่า 50,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกไม้ผลต่ำสุด 1,200 บาท มีรายได้จากการปลูกไม้ผลมากที่สุด 200,000 บาทและมีรายได้จากการปลูกไม้ผลเฉลี่ย 27,586.86 บาท (ตารางที่ 4)

รายได้จากการปลูกพืชผักของเกษตรกร ร้อยละ 7.2 มีรายได้จากการปลูกพืชผักต่ำกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 4.4 มีรายได้จากการปลูกพืชผักระหว่าง 20,000 – 50,000 บาท และร้อยละ 1.1 มีรายได้จากการปลูกพืชผักมากกว่า 50,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกพืชผักต่ำสุด 300

บาท มีรายได้จากการปลูกพืชผักสูงสุด 144,000 บาท และมีรายได้จากการปลูกพืชผักเฉลี่ย 23,980.43 บาท (ตารางที่ 4)

รายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวของเกษตรกร ร้อยละ 2.2 มีรายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวระหว่าง 20,000 – 50,000 บาท ร้อยละ 1.1 มีรายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวต่ำกว่า 20,000 บาท และร้อยละ 0.3 มีรายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวมากกว่า 50,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวต่ำสุด 2,000 บาท มีรายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวสูงสุด 55,000 บาท และมีรายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวเฉลี่ย 31,538.46 บาท (ตารางที่ 4)

รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ร้อยละ 8.0 มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 0.5 มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่ำสุด 300 บาท มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์สูงสุด 8,000 บาท และมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 2,274.19 บาท (ตารางที่ 4)

รายได้จากการหาของป่าของเกษตรกร ร้อยละ 4.4 มีรายได้จากการหาของป่าต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 0.8 มีรายได้จากการหาของป่าระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการหาของป่าต่ำสุด 500 บาท มีรายได้จากการหาของป่าสูงสุด 5,000 บาท และมีรายได้จากการหาของป่าเฉลี่ย 2,194.74 บาท (ตารางที่ 4)

รายได้จากการทำหัตถกรรมของเกษตรกร ร้อยละ 6.7 มีรายได้จากการทำหัตถกรรมต่ำกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 1.7 มีรายได้จากการทำหัตถกรรมระหว่าง 20,000–50,000 บาท และร้อยละ 0.8 มีรายได้จากการทำหัตถกรรมมากกว่า 40,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการทำหัตถกรรมต่ำสุด 200 บาท มีรายได้จากการทำหัตถกรรมสูงสุด 300,000 บาท และมีรายได้จากการทำหัตถกรรมเฉลี่ย 28,903.03 บาท (ตารางที่ 4)

รายได้จากการรับจ้างของเกษตรกร ร้อยละ 34.7 มีรายได้จากการรับจ้างต่ำกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 20.3 มีรายได้จากการรับจ้างระหว่าง 20,000 -50,000 บาท และร้อยละ 9.4 มีรายได้จากการรับจ้างมากกว่า 50,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการรับจ้างต่ำสุด 500 บาท มีรายได้จากการรับจ้างสูงสุด 200,000 บาท และมีรายได้จากการรับจ้างเฉลี่ย 27,860.78 บาท (ตารางที่ 4)

รายได้จากการปลูกพืชไร่ของเกษตรกร ร้อยละ 33.9 มีรายได้จากการปลูกพืชไร่ระหว่าง 20,000–50,000 บาท ร้อยละ 22.2 มีรายได้จากการปลูกพืชไร่ต่ำกว่า 20,000 บาท และร้อยละ 13.2 มีรายได้จากการปลูกพืชไร่มากกว่า 50,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกพืชไร่ต่ำสุด 1,000 บาท มีรายได้จากการปลูกพืชไร่สูงสุด 170,000 บาท มีรายได้จากการปลูกพืชไร่เฉลี่ย 35,221.92 บาท (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 รายได้ของเกษตรกรจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรในรอบปี พ.ศ. 2552

			(n=360)
รายได้		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายได้จากการปลูกไม้ผล			
ต่ำกว่า 20,000 บาท /ปี		76	21.1
20,000 – 50,000 บาท /ปี		81	22.5
มากกว่า 50,000 บาท /ปี		18	5.0
รายได้สูงสุด	200,000 บาท		
รายได้ต่ำสุด	1,200 บาท		
รายได้เฉลี่ย	27,586.86 บาท		
รวม		175	
รายได้จากการปลูกพืชผัก			
ต่ำกว่า 20,000 บาท/ปี		26	7.2
20,000 – 50,000 บาท/ปี		16	4.4
มากกว่า 50,000 บาท/ปี		4	1.1
รายได้สูงสุด	144,000 บาท		
รายได้ต่ำสุด	300 บาท		
รายได้เฉลี่ย	23,980.43 บาท		
รวม		46	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n=360)

รายได้		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาว			
ต่ำกว่า 20,000 บาท/ปี		4	1.1
20,000 – 50,000 บาท/ปี		8	2.2
มากกว่า 50,000 บาท/ปี		1	0.3
รายได้สูงสุด	55,000 บาท		
รายได้ต่ำสุด	2,000 บาท		
รายได้เฉลี่ย	31,538.46 บาท		
รวม		13	
รายได้จากการเลี้ยงสัตว์			
ต่ำกว่า 5,000 บาท/ปี		29	8.0
5,000 – 10,000 บาท/ปี		2	0.5
มากกว่า 10,000 บาท/ปี		-	-
รายได้สูงสุด	8,000 บาท		
รายได้ต่ำสุด	300 บาท		
รายได้เฉลี่ย	2,274.19 บาท		
รวม		31	
รายได้จากการหาของป่า			
ต่ำกว่า 5,000 บาท/ปี		16	4.4
5,000 – 10,000 บาท/ปี		3	0.8
มากกว่า 10,000 บาท/ปี		-	-
รายได้สูงสุด	5,000 บาท		
รายได้ต่ำสุด	500 บาท		
รายได้เฉลี่ย	2,194.74 บาท		
รวม		19	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n=360)

รายได้		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายได้จากการทำหัตถกรรม			
ต่ำกว่า 20,000 บาท/ปี		24	6.7
20,000 – 50,000 บาท/ปี		6	1.7
มากกว่า 40,000 บาท/ปี		3	0.8
รายได้สูงสุด	300,000 บาท		
รายได้ต่ำสุด	200 บาท		
รายได้เฉลี่ย	28,903.03 บาท		
รวม		33	
รายได้จากการรับจ้าง			
ต่ำกว่า 20,000 บาท		125	34.7
20,000 – 50,000 บาท		73	20.3
มากกว่า 50,000 บาท		34	9.4
รายได้สูงสุด	200,000 บาท		
รายได้ต่ำสุด	500 บาท		
รายได้เฉลี่ย	27,860.78 บาท		
รวม		232	
รายได้จากการปลูกพืชไร่			
ต่ำกว่า 20,000 บาท		80	22.2
20,000 – 50,000 บาท		122	33.9
มากกว่า 50,000 บาท		48	13.3
รายได้สูงสุด	170,000 บาท		
รายได้ต่ำสุด	1,000 บาท		
รายได้เฉลี่ย	35,221.92 บาท		
รวม		250	

จากการศึกษาพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร ทำการศึกษาพื้นที่ของตนเองมีเอกสารสิทธิ์ พื้นที่ของตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์ พื้นที่เช่า และพื้นที่ที่ทางราชการจัดสรรให้ ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

พื้นที่ของตนเองมีเอกสารสิทธิ์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 38.0 มีพื้นที่ต่ำกว่า 8 ไร่ ร้อยละ 15.0 มีพื้นที่ระหว่าง 8-15 ไร่ และร้อยละ 3.6 มีพื้นที่มากกว่า 15 ไร่

พื้นที่ของตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 30.0 มีพื้นที่ระหว่าง 8-15 ไร่ ร้อยละ 22.5 มีพื้นที่ต่ำกว่า 8 ไร่ และร้อยละ 16.1 มีพื้นที่มากกว่า 15 ไร่

พื้นที่เช่า พบว่า เกษตรกรร้อยละ 5.8 มีพื้นที่ต่ำกว่า 8 ไร่ และร้อยละ 1.4 มีพื้นที่ระหว่าง 8-15 ไร่

พื้นที่ที่ทางราชการจัดสรรให้ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 1.7 มีพื้นที่ต่ำกว่า 8 ไร่ และร้อยละ 0.3 มีพื้นที่ระหว่าง 8-15 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร

(n=360)

พื้นที่ทำการเกษตร	จำนวน (ไร่)			รวม
	ต่ำกว่า 8	8 - 15	มากกว่า 15	
พื้นที่ของตนเองมีเอกสารสิทธิ์	137	54	13	204
สูงสุด 45 ไร่, ต่ำสุด 1 ไร่, เฉลี่ย 6.81 ไร่	(38.0)	(15.0)	(3.6)	
พื้นที่ของตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์	81	108	58	247
สูงสุด 38 ไร่, ต่ำสุด 1 ไร่, เฉลี่ย 11.40 ไร่	(22.5)	(30.0)	(16.1)	
พื้นที่เช่า	21	5	0	26
สูงสุด 14 ไร่, ต่ำสุด 1 ไร่, เฉลี่ย 4.44 ไร่	(5.8)	(1.4)	(0)	
พื้นที่ที่ทางราชการจัดสรรให้	6	1	0	7
สูงสุด 10 ไร่, ต่ำสุด 1 ไร่, เฉลี่ย 5.0 ไร่	(1.7)	(0.3)	(0)	

จากการศึกษาจำนวนแรงงานในครัวเรือนทางการเกษตร ทำการศึกษาจำนวนแรงงานในครัวเรือนทั้งเพศชายและเพศหญิง ปรากฏผลดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือนเพศชาย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 93.3 มีจำนวนแรงงานเพศชายระหว่าง 1-3 คน และร้อยละ 1.9 มีจำนวนแรงงานเพศชายระหว่าง 4-6 คน ซึ่งมีจำนวนแรงงานเพศชายสูงสุด 5 คน จำนวนแรงงานเพศชายต่ำสุด 1 คน จำนวนแรงงานชายเฉลี่ย 1.47 คน

จำนวนแรงงานในครัวเรือนเพศหญิง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 90.8 มีจำนวนแรงงานเพศหญิงระหว่าง 1-3 คน และร้อยละ 3.6 มีจำนวนแรงงานเพศหญิงระหว่าง 4-6 คน ซึ่งมีจำนวนแรงงานเพศหญิง สูงสุด 6 คน จำนวนแรงงานเพศหญิงต่ำสุด คือไม่มีแรงงาน จำนวนแรงงานหญิงเฉลี่ย 1.48 คน

ตารางที่ 6 จำนวนแรงงานในครัวเรือนทางการเกษตร

(n=360)

แรงงานในครัวเรือน		จำนวนแรงงาน (คน)			รวม
		≤ 3	4 - 6	มากกว่า 6	
แรงงานชาย		336	7	-	343
แรงงานสูงสุด	5	(93.3)	(1.9)		
แรงงานต่ำสุด	1				
แรงงานเฉลี่ย	1.47				
แรงงานหญิง		327	13	-	340
แรงงานสูงสุด	6	(90.8)	(3.6)		
แรงงานต่ำสุด	0				
แรงงานเฉลี่ย	1.48				

จากผลการศึกษการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ในรอบปี 2552 พบว่าเกษตรกรร้อยละ 29.2 ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ร้อยละ 71.0 เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนร้อยละ 65.0 เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ระหว่าง 1-15 ครั้ง/ปี ร้อยละ 5.5 เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ระหว่าง 16-30 ครั้ง/ปีร้อยละ 0.3 เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนมากกว่า 30 ครั้ง/ปี (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนของเกษตรกรในรอบปี
พ.ศ. 2552

(n=360)

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เคย	255	71.0
ไม่เคย	105	29.2
รวม	360	100
เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่		
1-15 ครั้ง	234	65.0
16-30 ครั้ง	20	5.5
มากกว่า 30 ครั้ง	1	0.3
จำนวนครั้งสูงสุด 48 ครั้ง		
จำนวนครั้งต่ำสุด 1 ครั้ง		
จำนวนครั้งเฉลี่ย 6.49 ครั้ง		
รวม	255	

จากผลการศึกษาการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ทำการศึกษาแหล่งข่าวสารที่ได้รับ พบว่า แหล่งข่าวสารที่เกษตรกรได้รับ คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การฝึกอบรม การสาธิตวิธีทำ แปลงสาธิตการเกษตร การศึกษาดูงาน หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน แผ่นพับต่างๆ โปสเตอร์ และวารสารเกษตรซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 8)

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 58.1 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และร้อยละ 41.9 ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (ตารางที่ 8)

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.4 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากการฝึกอบรมและร้อยละ 35.6 ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากการฝึกอบรม (ตารางที่ 8)

จากผลการศึกษาจำนวนแหล่งข่าวสารที่เกษตรกรได้รับ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับ 1-3 แหล่งมากที่สุด ร้อยละ 63.0 รองลงมาเกษตรกรมีจำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับ 4-6 แหล่ง ร้อยละ 33.1 และเกษตรกรมีจำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับ 7-9 แหล่งน้อยที่สุด ร้อยละ 3.9 ซึ่งเกษตรกรมีจำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับสูงสุด 8 แหล่ง จำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับต่ำสุด 1 แหล่ง โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีจำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับ 3.14 แหล่ง (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

(n=360)

แหล่งข่าวสารที่เกษตรกรได้รับ	ไม่ได้รับ		ได้รับ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	151	41.9	209	58.1	360	100
การฝึกอบรม	128	35.6	232	64.4	360	100
การสาธิตวิธีทำ	187	51.9	173	48.1	360	100
แปลงสาธิตการเกษตร	221	61.4	139	38.6	360	100
การศึกษาดูงาน	221	61.4	139	38.6	360	100
หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	231	64.2	129	35.8	360	100
แผ่นพับต่างๆ	307	85.3	53	14.7	360	100
โปสเตอร์	336	93.3	24	6.7	360	100
วารสารเกษตร	327	90.8	33	9.2	360	100
จำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับ (แหล่ง)			จำนวน	ร้อยละ		
1 – 3			227	63.0		
4 – 6			119	33.1		
7 – 9			14	3.9		
รวม			360	100		

จำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับสูงสุด 8 แหล่ง

จำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับต่ำสุด 1 แหล่ง

จำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับเฉลี่ย 3.14 แหล่ง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ทำการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ ด้านการส่งเสริม และด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี สรุปผลการศึกษา ดังนี้ (ตารางที่ 9)

1. ด้านตัวเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 3.87 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 9)

1.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนปฏิบัติงานเป็นที่น่าไว้วางใจ จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 37.2 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 31.7 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 23.9 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 5.3 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 1.9 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91) ในเรื่องเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นที่น่าไว้วางใจ (ตารางที่ 9)

1.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนแต่งกายเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 45.3 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 32.2 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 18.9 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 1.9 เห็นด้วยน้อยที่สุดและร้อยละ 1.7 เห็นด้วยน้อย โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04) ในเรื่องเจ้าหน้าที่แต่งกายเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ (ตารางที่ 9)

1.3 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนมีความรู้หลากหลายที่จะถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 44.2 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 27.5 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 21.7 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 4.2 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 2.5 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90) ในเรื่องเจ้าหน้าที่มีความรู้ที่หลากหลายที่จะถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร (ตารางที่ 9)

1.4 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้หลายวิธี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 34.2 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 32.8 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 25.8 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 3.9 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 3.3 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89) ในเรื่องการใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้หลายวิธี (ตารางที่ 9)

1.5 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนสามารถใช้ภาษาพื้นเมืองสื่อสารกับเกษตรกรได้ดี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 37.5 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 35.6 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 22.2 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 2.5 เห็นด้วยน้อยที่สุดและร้อยละ 2.2 เห็นด้วยน้อย โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03) ในเรื่องการใช้ภาษาพื้นเมืองสื่อสารกับเกษตรกรได้ดี (ตารางที่ 9)

1.6 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอย่างดี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 38.3 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 27.2 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 25.6 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 5.3 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 3.6 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80) ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือในด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอย่างดี (ตารางที่ 9)

1.7 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายสื่อสารกับเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 38.1 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 35.8 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 21.9 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 2.2 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 1.9 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06) ในเรื่องการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายสื่อสารกับเกษตรกร (ตารางที่ 9)

1.8 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนมีความกระตือรือร้นในการใช้คำแนะนำด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแก่เกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 38.1 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 33.9 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 20.8 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 4.7 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 2.5 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70) ในเรื่องความกระตือรือร้นในการให้คำแนะนำด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแก่เกษตรกร (ตารางที่ 9)

1.9 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 34.7 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 30.3 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 18.3 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 9.7 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 6.9 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43) ในเรื่องการออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ (ตารางที่ 9)

2. ด้านการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อการส่งเสริมของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 4.00 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 9)

2.1 กิจกรรมด้านการผลิตพืช พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อกิจกรรมด้านการผลิตพืชของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 9)

2.1.1 การส่งเสริมกิจกรรมด้านไม้ผล

ชนิดไม้ผลที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 39.3 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 32.5 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 23.8 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 2.4 เห็นด้วยน้อยที่สุดและร้อยละ 1.9 เห็นด้วยน้อย โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98) ในเรื่องชนิดไม้ผลที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

พันธุ์ไม้ผลที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 42.2 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 32.0 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 20.4 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 2.9 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 2.4 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99) ในเรื่องพันธุ์ไม้ผลที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

วิธีการปลูกไม้ผลที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.2 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 32.0 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 18.0 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 4.4 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 2.4 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98) ในเรื่องวิธีการปลูกไม้ผลที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

การดูแลรักษาไม้ผลที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 44.9 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 30.4 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 17.4 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 5.8 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 1.4 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97) ในเรื่องการดูแลรักษาไม้ผลที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิตที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 44.4 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 28.0 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 19.8 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 5.8 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 1.9 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91) ในเรื่องการเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิตที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

2.1.2 การส่งเสริมกิจกรรมด้านพืชผัก

ชนิดผักที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.5 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 35.3 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 18.8 เห็นด้วยปานกลาง และร้อยละ 2.4 เห็นด้วยน้อย โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12) ในเรื่องชนิดผักที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

พันธุ์ผักที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 41.5 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 38.6 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 18.4 เห็นด้วยปานกลาง และร้อยละ 1.4 เห็นด้วยน้อย โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17) ในเรื่องพันธุ์ผักที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

วิธีการปลูกผักที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 39.6 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 37.7 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 19.8 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 1.9 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 1.0 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13) ในเรื่องวิธีการปลูกผักที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

การดูแลรักษาผักที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 40.1 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 39.1 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 15.9 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 3.4 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 1.4 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12) ในเรื่องการดูแลรักษาผักที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิตผักที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 50.2 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 27.1 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 18.4 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 2.9 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 1.4 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99) ในเรื่องการเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิตผักที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

2.1.3 การส่งเสริมกิจกรรมด้านไม้ดอกเมืองหนาว

พันธุ์ไม้ดอกเมืองหนาวที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.1 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 42.2 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 9.8 เห็นด้วยปานกลางและร้อยละ 1.0 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29) ในเรื่องพันธุ์ไม้ดอกเมืองหนาวที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

วิธีการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.0 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 40.2 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 10.8 เห็นด้วยปานกลาง และร้อยละ 1.0 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34) ในเรื่องวิธีการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

การดูแลรักษาไม้ดอกเมืองหนาวที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.1 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 42.2 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 6.9 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 2.9 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 1.0 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31) ในเรื่องการดูแลรักษาไม้ดอกเมืองหนาวที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิตไม้ดอกเมืองหนาวที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 45.1 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 38.2 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 12.7 เห็นด้วยปานกลาง และร้อยละ 2.0 เกษตรกรมีความคิดเห็นน้อยและน้อยที่สุด โดยเฉลี่ย เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16) ในเรื่องการเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิตไม้ดอกเมืองหนาวที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

2.1.4 การส่งเสริมกิจกรรมด้านการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ

พันธุ์เห็ดที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.6 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 35.3 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 12.9 เห็นด้วยปานกลาง และร้อยละ 1.2 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34) ในเรื่องพันธุ์เห็ดที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

วิธีการเพาะเห็ดที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.1 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 37.1 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 12.9 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 1.8 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 1.2 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27) ในเรื่องวิธีการเพาะเห็ดที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

การดูแลรักษาเห็ดที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 45.9 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 43.5 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 7.1 เห็นด้วยปานกลาง และร้อยละ 1.8 เกษตรกรมีความคิดเห็นน้อยและน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกร มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30) ในเรื่องการดูแลรักษาเห็ดที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิตเห็ดที่เข้าไปส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.2 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 35.9 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 12.9 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 1.8 เห็นด้วยน้อยที่สุด และร้อยละ 1.2 เห็นด้วยน้อย โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28) ในเรื่องการเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิตเห็ดที่เข้าไปส่งเสริม (ตารางที่ 9)

2.2 การสนับสนุนการปลูกพืชของเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยภาพรวม เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนให้การสนับสนุนเกษตรกรในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89)

2.2.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนแนะนำให้เกษตรกรปลูกพืชหลายชนิดแทนการปลูกพืชชนิดเดียว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.3 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 25.0 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 21.1 เห็นด้วยปานกลาง และร้อยละ 2.8 เกษตรกรมีความคิดเห็นน้อย และ

น้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90) ในเรื่องการส่งเสริมการปลูกพืชหลายชนิดแทนการปลูกพืชชนิดเดียว (ตารางที่ 9)

2.2.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนสนับสนุนพืชพันธุ์ดีให้เกษตรกรปลูก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 39.4 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 28.3 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 26.7 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 3.1 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 2.5 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88) ในเรื่องการส่งเสริมสนับสนุนพืชพันธุ์ดีให้เกษตรกรปลูก (ตารางที่ 9)

2.3 กิจกรรมด้านงานสถาบันเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อกิจกรรมด้านงานสถาบันเกษตรกรของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยทั้งหมด เท่ากับ 3.45 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 9)

2.3.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนเข้ามาส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 41.9 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 26.9 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 23.3 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 4.4 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 3.3 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85) ในเรื่องการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร (ตารางที่ 9)

2.3.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนเข้ามาส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 34.4 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 30.0 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 26.7 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 5.6 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 3.3 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82) ในเรื่องการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (ตารางที่ 9)

2.3.3 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนเข้ามาส่งเสริมงานกลุ่มยุวเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 28.9 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 28.3 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 26.1 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 10.6 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 6.1 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63) ในเรื่องการส่งเสริมงานกลุ่มยุวเกษตรกร (ตารางที่ 9)

2.3.4 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนแสวงหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 31.7 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 28.3 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 15.6 เห็นด้วยน้อย ร้อยละ 12.5 เห็นด้วยน้อยที่สุด และร้อยละ 11.9 เห็นด้วยมากที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15) ในเรื่องการแสวงหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต (ตารางที่ 9)

2.3.5 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนให้คำแนะนำวิธีการกำหนดราคาขายผลผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 29.2 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 28.1 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 19.7 เห็นด้วยน้อย ร้อยละ 13.6 เห็นด้วยมากที่สุด และร้อยละ 9.4 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ย เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17) ในเรื่องการให้คำแนะนำวิธีการกำหนดราคาขายผลผลิต (ตารางที่ 9)

2.3.6 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าผลผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 33.1 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 27.5 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 16.4 เห็นด้วยน้อย ร้อยละ 16.1 เห็นด้วยมากที่สุด และร้อยละ 6.9 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ย เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35) ในเรื่องการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าผลผลิต (ตารางที่ 9)

2.3.7 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.8 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 29.4 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 17.2 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 10.3 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 7.2 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46) ในเรื่องการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร (ตารางที่ 9)

2.3.8 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนเข้าไปส่งเสริมการจำหน่ายงานด้านหัตถกรรม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 30.6 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 30.0 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 19.4 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 11.4 เห็นด้วยน้อยที่สุด และร้อยละ 8.6 เห็นด้วยน้อย โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59) ในเรื่องการส่งเสริมการจำหน่ายงานด้านหัตถกรรม (ตารางที่ 9)

2.3.9 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับปุ๋ยเคมี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 41.1 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 27.8 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 20.3 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 7.5 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 3.3 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ย เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67) ในเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับปุ๋ยเคมี (ตารางที่ 9)

2.3.10 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนให้ความรู้ด้านสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรร้อยละ 37.8 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 28.3 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 21.9 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 8.6 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 3.3 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ย เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66) ในเรื่องการให้ความรู้ด้านสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช (ตารางที่ 9)

2.3.11 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนเข้าไปส่งเสริมให้มีการถนอมอาหารและแปรรูปผลผลิตไว้บริโภคและจำหน่าย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 28.9 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 25.3 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 21.1 เห็นด้วยน้อย ร้อยละ 13.6 เห็นด้วยมากที่สุด และร้อยละ 11.1 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09) ในเรื่องการเข้าไปส่งเสริมให้มีการถนอมอาหารและแปรรูปผลผลิตไว้บริโภคและจำหน่าย (ตารางที่ 9)

2.3.12 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนเข้าไปส่งเสริมให้มีการจัดบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะอนามัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 30.6 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 25.8 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 20.3 เห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 12.2 เห็นด้วยมากที่สุด และร้อยละ 11.1 เห็นด้วยน้อย โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99) ในเรื่องการเข้าไปส่งเสริมให้มีการจัดการบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะอนามัย (ตารางที่ 9)

3. ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีความคิดเห็นที่ดีต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 3.59 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 9)

3.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่บ้าน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 36.7 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 28.1 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 13.9 เห็นด้วยมาก

ที่สุดและเห็นด้วยน้อย และร้อยละ 7.5 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36) ในเรื่องการออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่บ้าน (ตารางที่ 9)

3.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนจัดประชุมเกษตรกรที่หมู่บ้านของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.6 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 29.4 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 22.5 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 8.6 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 3.9 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64) ในเรื่องการจัดประชุมเกษตรกรที่หมู่บ้านของเกษตรกร (ตารางที่ 9)

3.3 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนจัดฝึกอบรมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 32.5 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 31.1 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 25.8 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 8.1 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 2.5 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82) ในเรื่องการจัดฝึกอบรมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร (ตารางที่ 9)

3.4 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนนำสื่อที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรไปเผยแพร่ในหมู่บ้านของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 38.1 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 24.4 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 24.2 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 10.8 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 2.5 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71) ในเรื่องการนำสื่อที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรไปเผยแพร่ในหมู่บ้านของเกษตรกร (ตารางที่ 9)

3.5 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนนำเทคโนโลยีการเกษตรมาเปิดเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 26.1 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 25.6 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 18.6 เห็นด้วยน้อย ร้อยละ 17.8 เห็นด้วยมากที่สุด และร้อยละ 11.9 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19) ในเรื่องการนำเทคโนโลยีการเกษตรมาเปิดเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน (ตารางที่ 9)

3.6 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชไว้ที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.1 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 31.7 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 16.9 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 5.6 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 2.8 เห็นด้วย

น้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07) ในเรื่องการจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชไว้ที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน (ตารางที่ 9)

3.7 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชไว้ในหมู่บ้านของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 26.7 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 24.4 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 20.8 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 18.6 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 9.4 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38) ในเรื่องการจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชในหมู่บ้านของเกษตรกร (ตารางที่ 9)

3.8 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนจัดให้มีการสาธิตประกอบ การบรรยายในการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 30.8 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 27.5 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 26.4 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 11.1 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 4.2 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64) ในเรื่องการจัดให้มีการจัดการสาธิตประกอบการบรรยายในการฝึกอบรม (ตารางที่ 9)

3.9 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนนำตัวอย่างของจริงมาประกอบ การให้ความรู้แก่เกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 31.4 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 29.4 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 23.1 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 10.0 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 6.1 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55) ในเรื่องการนำตัวอย่างของจริงมาประกอบการให้ความรู้แก่เกษตรกร (ตารางที่ 9)

3.10 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนแจกเอกสารวิชาการเพื่อให้ ความรู้การเกษตรแก่เกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 33.1 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 26.7 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 25.0 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 10.0 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 5.3 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63) ในเรื่องแจกเอกสารวิชาการ เพื่อให้ความรู้การเกษตรแก่เกษตรกร (ตารางที่ 9)

3.11 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนจัดทำแผ่นพับแจกจ่าย ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความรู้ด้านการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 34.2 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 26.4 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 19.4 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 13.1 เห็นด้วยน้อย และร้อยละ 6.9

เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46) ในเรื่องการจัดทำแผนพับแจกจ่ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความรู้ด้านการเกษตร (ตารางที่ 9)

3.12 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนจัดศึกษาดูงานเกษตรแก่เกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 31.9 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 25.0 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 24.4 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 12.8 เห็นด้วยน้อยและร้อยละ 5.8 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58) ในเรื่องการจัดศึกษาดูงานเกษตรแก่เกษตรกร (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

(n=360)

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	การแปล ความหมาย
	เห็นด้วยมาก ที่สุด (ราย)	เห็นด้วยมาก (ราย)	เห็นด้วย ปานกลาง (ราย)	เห็นด้วยน้อย (ราย)	เห็นด้วยน้อย ที่สุด (ราย)		
1 ด้านเจ้าหน้าที่ในภาพรวม						3.86	มาก
1.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯปฏิบัติตนเป็นที่น่า ไว้วางใจ	114 (31.7)	134 (37.2)	86 (23.9)	19 (5.3)	7 (1.9)	3.91	มาก
1.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯแต่งกายเหมาะสมกับการ ปฏิบัติงานในพื้นที่	116 (32.2)	163 (45.3)	68 (18.9)	6 (1.7)	7 (1.9)	4.04	มาก
1.3 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯมีความรู้หลากหลายที่จะ ถ่ายทอดให้แก่ท่าน	99 (27.5)	159 (44.2)	78 (21.7)	15 (4.2)	9 (2.5)	3.90	มาก
1.4 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ หลายวิธี เช่น การฝึกอบรม การสาธิต การศึกษาดูงาน วิทยุ แผ่นพับ โปสเตอร์ วารสารเกษตร หนังสือพิมพ์และ พบปะเกษตรกรเป็นรายบุคคล ฯลฯ	118 (32.8)	123 (34.2)	93 (25.8)	14 (3.9)	12 (3.3)	3.89	มาก
1.5 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯสามารถใช้ภาษาพื้นเมือง สื่อสารกับท่านได้ดี	135 (37.5)	128 (35.6)	80 (22.2)	8 (2.2)	9 (2.5)	4.03	มาก
1.6 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯให้ความช่วยเหลือท่านใน ด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอย่างดี	98 (27.2)	138 (38.3)	92 (25.6)	19 (5.3)	13 (3.6)	3.80	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=360)

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	การแปล ความหมาย
	เห็นด้วยมาก ที่สุด (ราย)	เห็นด้วยมาก (ราย)	เห็นด้วย ปานกลาง (ราย)	เห็นด้วยน้อย (ราย)	เห็นด้วยน้อย ที่สุด (ราย)		
1.7 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สื่อสารกับท่าน	137 (38.1)	129 (35.8)	79 (21.9)	8 (2.2)	7 (1.9)	4.06	มาก
1.8 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ มีความกระตือรือร้นใน การให้คำแนะนำด้านการประกอบอาชีพการเกษตรแก่ ท่าน	75 (20.8)	137 (38.1)	122 (33.9)	17 (4.7)	9 (2.5)	3.70	มาก
1.9 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ออกเยี่ยมเยียนท่านอย่าง สม่ำเสมอ	66 (18.3)	109 (30.3)	125 (34.7)	35 (9.7)	25 (6.9)	3.43	มาก
2. ด้านการส่งเสริมในภาพรวม						4.00	มาก
2.1 กิจกรรมด้านไม้ผล							
2.1.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปแนะนำ กิจกรรมด้านไม้ผล						4.00	มาก
- ชนิดไม้ผล	67 (32.5)	81 (39.3)	49 (23.8)	4 (1.9)	5 (2.4)	3.98	มาก
- พันธุ์ไม้ผล	66 (32.0)	87 (42.2)	42 (20.4)	6 (2.9)	5 (2.4)	3.99	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=360)

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	การแปล ความหมาย
	เห็นด้วยมาก ที่สุด (ราย)	เห็นด้วยมาก (ราย)	เห็นด้วย ปานกลาง (ราย)	เห็นด้วยน้อย (ราย)	เห็นด้วยน้อย ที่สุด (ราย)		
- วิธีการปลูก	66 (32.0)	89 (43.2)	37 (18.0)	9 (4.4)	5 (2.4)	3.98	มาก
- การดูแลรักษา	63 (30.4)	93 (44.9)	36 (17.4)	12 (5.8)	3 (1.4)	3.97	มาก
- การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิต	58 (28.0)	92 (44.4)	41 (19.8)	12 (5.8)	4 (1.9)	3.91	มาก
2.1.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปแนะนำ กิจกรรมด้านพืชผัก						4.11	มาก
- ชนิดผัก	73 (35.3)	90 (43.5)	39 (18.8)	5 (2.4)	0 (0)	4.12	มาก
- พันธุ์ผัก	80 (38.6)	86 (41.5)	38 (18.4)	3 (1.4)	0 (0)	4.17	มาก
- วิธีการปลูก	82 (39.6)	78 (37.7)	41 (19.8)	4 (1.9)	2 (1.0)	4.13	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=360)

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	การแปล ความหมาย
	เห็นด้วยมาก ที่สุด (ราย)	เห็นด้วยมาก (ราย)	เห็นด้วย ปานกลาง (ราย)	เห็นด้วยน้อย (ราย)	เห็นด้วยน้อย ที่สุด (ราย)		
- การดูแลรักษา	81 (39.1)	83 (40.1)	33 (15.9)	7 (3.4)	3 (1.4)	4.12	มาก
- การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิต	56 (27.1)	104 (50.2)	38 (18.4)	6 (2.9)	3 (1.4)	3.99	มาก
2.1.3 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯเข้าไปส่งเสริม กิจกรรมด้านไม้ดอกเมืองหนาว						4.27	มากที่สุด
- พันธุ์ไม้ดอก	43 (42.2)	48 (47.1)	10 (9.8)	0 (0)	1 (1.0)	4.29	มากที่สุด
- วิธีการปลูก	49 (48.0)	41 (40.2)	11 (10.8)	0 (0)	1 (1.0)	4.34	มากที่สุด
- การดูแลรักษา	48 (47.1)	43 (42.2)	7 (6.9)	3 (2.9)	1 (1.0)	4.31	มากที่สุด
- การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิต	39 (38.2)	46 (45.1)	13 (12.7)	2 (2.0)	2 (2.0)	4.16	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=360)

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	การแปล ความหมาย
	เห็นด้วยมาก ที่สุด (ราย)	เห็นด้วยมาก (ราย)	เห็นด้วย ปานกลาง (ราย)	เห็นด้วยน้อย (ราย)	เห็นด้วยน้อย ที่สุด (ราย)		
2.1.4 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯเข้าไปส่งเสริม กิจกรรมด้านเห็ดเศรษฐกิจ						4.30	มากที่สุด
- พันธุ์เห็ด	86 (50.6)	60 (35.3)	22 (12.9)	0 (0)	2 (1.2)	4.34	มากที่สุด
- วิธีการเพาะเห็ด	80 (47.1)	63 (37.1)	22 (12.9)	3 (1.8)	2 (1.2)	4.27	มากที่สุด
- การดูแลรักษา	78 (45.9)	74 (43.5)	12 (7.1)	3 (1.8)	3 (1.8)	4.30	มากที่สุด
- การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิต	82 (48.2)	61 (35.9)	22 (12.9)	2 (1.2)	3 (1.8)	4.28	มากที่สุด
2.2 การสนับสนุนการปลูกพืชของเจ้าหน้าที่ศูนย์ ส่งเสริมฯ	90 (25.0)	174 (48.3)	76 (21.1)	10 (2.8)	10 (2.8)	3.89 3.90	มาก มาก
2.2.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯแนะนำให้ท่านปลูก พืชหลายชนิดแทนการปลูกพืชชนิดเดียว							

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=360)

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	การแปล ความหมาย
	เห็นด้วยมาก ที่สุด (ราย)	เห็นด้วยมาก (ราย)	เห็นด้วย ปานกลาง (ราย)	เห็นด้วยน้อย (ราย)	เห็นด้วยน้อย ที่สุด (ราย)		
2.2.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ สนับสนุนพืชพันธุ์ดี ให้ท่านปลูก	102 (28.3)	142 (39.4)	96 (26.7)	11 (3.1)	9 (2.5)	3.88	มาก
2.3 กิจกรรมด้านงานสถาบันเกษตรกร						3.45	มาก
2.3.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้ามาส่งเสริมให้มี การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร	97 (26.9)	151 (41.9)	84 (23.3)	16 (4.4)	12 (3.3)	3.85	มาก
2.3.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้ามาส่งเสริมให้มี การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	108 (30.0)	124 (34.4)	96 (26.7)	20 (5.6)	12 (3.3)	3.82	มาก
2.3.3 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้ามาส่งเสริมงาน กลุ่มชาวเกษตรกร	102 (28.3)	104 (28.9)	94 (26.1)	38 (10.6)	22 (6.1)	3.63	มาก
2.3.4 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ แสวงหาแหล่ง จำหน่ายผลผลิต	43 (11.9)	114 (31.7)	102 (28.3)	56 (15.6)	45 (12.5)	3.15	ปานกลาง
2.3.5 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ให้คำแนะนำวิธีการ กำหนดราคาขายผลผลิต	49 (13.6)	101 (28.1)	105 (29.2)	71 (19.7)	34 (9.4)	3.17	ปานกลาง
2.3.6 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับ การเพิ่มมูลค่าผลผลิต	58 (16.1)	119 (33.1)	99 (27.5)	59 (16.4)	25 (6.9)	3.35	ปานกลาง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=360)

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	การแปล ความหมาย
	เห็นด้วยมาก ที่สุด (ราย)	เห็นด้วยมาก (ราย)	เห็นด้วย ปานกลาง (ราย)	เห็นด้วยน้อย (ราย)	เห็นด้วยน้อย ที่สุด (ราย)		
2.3.7 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการ จำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร	62 (17.2)	129 (35.8)	106 (29.4)	37 (10.3)	26 (7.2)	3.46	มาก
2.3.8 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปส่งเสริมการ จำหน่ายงานด้านหัตถกรรม เช่น ดอกไม้แห้งจากหญ้า แฝก ผ้าฝ้ายทอมือ เครื่องเงิน ฯลฯ	108 (30.0)	110 (30.6)	70 (19.4)	31 (8.6)	41 (11.4)	3.59	มาก
2.3.9 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปให้ความรู้ เกี่ยวกับปุ๋ยเคมี	73 (20.3)	148 (41.1)	100 (27.8)	27 (7.5)	12 (3.3)	3.67	มาก
2.3.10 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ให้ความรู้ด้าน สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	79 (21.9)	136 (37.8)	102 (28.3)	31 (8.6)	12 (3.3)	3.66	มาก
2.3.11 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปส่งเสริมให้มี การถนอมอาหารและแปรรูปผลผลิตไว้บริโภคและ จำหน่าย	49 (13.6)	91 (25.3)	104 (28.9)	76 (21.1)	40 (11.1)	3.09	ปานกลาง
2.3.12 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปส่งเสริมให้มี การจัดการบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะอนามัย	44 (12.2)	93 (25.8)	110 (30.6)	40 (11.1)	73 (20.3)	2.99	ปานกลาง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=360)

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	การแปล ความหมาย
	เห็นด้วยมาก ที่สุด (ราย)	เห็นด้วยมาก (ราย)	เห็นด้วย ปานกลาง (ราย)	เห็นด้วยน้อย (ราย)	เห็นด้วยน้อย ที่สุด (ราย)		
3. ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีในภาพรวม						3.59	มาก
3.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯออกเยี่ยมชมเขียน เกษตรกรที่บ้าน	50 (13.9)	132 (36.7)	101 (28.1)	50 (13.9)	27 (7.5)	3.36	ปานกลาง
3.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯจัดประชุมเกษตรกรที่ หมู่บ้านของท่าน	81 (22.5)	128 (35.6)	106 (29.4)	31 (8.6)	14 (3.9)	3.64	มาก
3.3 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯจัดฝึกอบรมความรู้ด้าน การเกษตรให้แก่เกษตรกร	112 (31.1)	117 (32.5)	93 (25.8)	29 (8.1)	9 (2.5)	3.82	มาก
3.4 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมฯนำสื่อที่เกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมการเกษตรไปเผยแพร่ในหมู่บ้านท่าน	88 (24.4)	137 (38.1)	87 (24.2)	39 (10.8)	9 (2.5)	3.71	มาก
3.5 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมฯนำเทปความรู้ การเกษตรมาเปิดเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวประจำ หมู่บ้าน	64 (17.8)	94 (26.1)	92 (25.6)	67 (18.6)	43 (11.9)	3.19	ปานกลาง
3.6 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมฯจัดทำแปลงสาธิต การปลูกพืชไว้ที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เพื่อเป็นแนวทางให้ เกษตรกรที่มาศึกษาดูงานนำไปปฏิบัติ	155 (43.1)	114 (31.7)	61 (16.9)	20 (5.6)	10 (2.8)	4.07	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=360)

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	การแปล ความหมาย
	เห็นด้วยมาก ที่สุด (ราย)	เห็นด้วยมาก (ราย)	เห็นด้วย ปานกลาง (ราย)	เห็นด้วยน้อย (ราย)	เห็นด้วยน้อย ที่สุด (ราย)		
3.7 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมฯ จัดทำแปลงสาธิต การปลูกพืชในหมู่บ้านของท่าน เพื่อให้เกษตรกรที่สนใจ ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ	88 (24.4)	96 (26.7)	75 (20.8)	67 (18.6)	34 (9.4)	3.38	ปานกลาง
3.8 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมฯ จัดให้มีการสาธิต ประกอบการบรรยายในการฝึกอบรม	95 (26.4)	111 (30.8)	99 (27.5)	40 (11.1)	15 (4.2)	3.64	มาก
3.9 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ นำตัวอย่างของจริงมา ประกอบการให้ความรู้แก่ท่าน เช่น ตัวอย่างโรคพืช	83 (23.1)	113 (31.4)	106 (29.4)	36 (10.0)	22 (6.1)	3.55	มาก
3.10 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมฯ แจกเอกสาร วิชาการเพื่อให้ความรู้การเกษตรแก่ท่าน	90 (25.0)	119 (33.1)	96 (26.7)	36 (10.0)	19 (5.3)	3.63	มาก
3.11 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ จัดทำแผ่นพับแจกจ่าย ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความรู้ด้านการเกษตร	70 (19.4)	123 (34.2)	95 (26.4)	47 (13.1)	25 (6.9)	3.46	มาก
3.12 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ จัดศึกษาดูงานเกษตร แก่ท่าน	90 (25.0)	115 (31.9)	88 (24.4)	46 (12.8)	21 (5.8)	3.58	มาก
ภาพโดยรวมทั้ง 3 ด้าน						3.45	มาก

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

จากผลการศึกษา ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่อง
เจ้าหน้าที่มีน้อยไม่พอต่อการออกไปส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกร ร้อยละ 8.3 รองลงมา
ผลผลิตราคาตกต่ำ ร้อยละ 6.9 ขาดตลาดรับซื้อผลผลิต ร้อยละ 6.4 ภาษาที่ใช้ในการส่งเสริมเข้าใจ
ยาก ร้อยละ 6.1 และเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยออกเยี่ยมเยียนเกษตรกร ร้อยละ 5.0 ตามลำดับ(ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ปัญหาของเกษตรกร

(n = 360)

ปัญหา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. เจ้าหน้าที่มีน้อย	30	8.3
2. ผลผลิตราคาตกต่ำ	25	6.9
3. ขาดตลาดรับซื้อผลผลิต	23	6.4
4. ภาษาที่ใช้ในการส่งเสริมเข้าใจยาก	22	6.1
5. เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยออกเยี่ยมเยียนเกษตรกร	18	5.0
รวม	118	

จากผลการศึกษา ข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะในเรื่อง
ให้มีการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรหลายหลักสูตรและบ่อยครั้ง
ร้อยละ 8.0 รองลงมา ให้มีการออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่บ้านบ่อยครั้ง ร้อยละ 7.8 เพิ่มเจ้าหน้าที่
ส่งเสริมให้พอกับเกษตรกร ร้อยละ 7.5 และหาตลาดรับซื้อผลผลิต ร้อยละ 6.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

(n = 360)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร	29	8.0
2. ออกเยี่ยมเยียนเกษตรกร	28	7.8
3. เพิ่มเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	27	7.5
4. หาตลาดรับซื้อผลผลิต	23	6.4
รวม	107	

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน มีดังนี้ คือ

สมมติฐานที่ 1 เกษตรกรที่มีปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 เกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยเฉลี่ยจำแนกตามอายุ (ตารางที่ 12) พบว่า เกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามอายุ โดย t-test

(n=360)

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	177	2.47	.96	358	-2.189*	.029	แตกต่าง
มาก	183	2.69	.96				

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.2 เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามระดับการศึกษา (ตารางที่ 13) พบว่า

เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนโดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน(ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามระดับการศึกษาโดย t-test

(n=360)

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	275	2.57	.91	118.673	-.565 ^{ns}	.573	ไม่แตกต่าง
มาก	85	2.64	1.14				

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.3 เกษตรกรที่มีชนเผ่าต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามชนเผ่า (ตารางที่ 14) พบว่า เกษตรกรที่มีชนเผ่าต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามชนเผ่าโดย t-test

(n=360)

ชนเผ่า	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
พื้นเมือง	180	2.51	.90	352.955	-1.517 ^{ns}	.130	ไม่แตกต่าง
ปะกาขอ	180	2.66	1.02				

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 เกษตรกรที่มีปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.1 เกษตรกรที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากไม้ผล (ตารางที่ 15) พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้จากไม้ผลต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากไม้ผล โดย t-test

(n=175)

รายได้จากไม้ผล	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	124	2.47	.98	173	-1.822 ^{ns}	.070	ไม่แตกต่าง
มาก	51	2.76	.93				

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากพืชผัก (ตารางที่ 16) พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้จากพืชผักต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01)

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากพืชผัก โดย t-test

(n=46)

รายได้จากพืชผัก	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	30	2.86	1.23	41.451	-3.035 ^{**}	.004	แตกต่าง
มาก	16	3.79	0.83				

หมายเหตุ: ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากไม้ดอกเมืองหนาว (ตารางที่ 17) พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้จากไม้ดอกเมืองหนาวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากไม้ดอกเมืองหนาว โดย t-test

(n=13)

รายได้จากไม้ ดอกเมืองหนาว	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	4	3.45	1.41	4.016	-4.86 ^{ns}	.652	ไม่แตกต่าง
มาก	9	3.82	0.85				

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ (ตารางที่ 18) พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ โดย t-test

(n=31)

รายได้จากการ เลี้ยงสัตว์	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	26	2.58	0.76	29	-0.037 ^{ns}	.971	ไม่แตกต่าง
มาก	5	2.60	0.32				

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากการหาของป่า (ตารางที่ 19) พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้จากการหาของป่าต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริม

การเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากการหาของป่า โดย t-test

(n=19)

รายได้จากการหาของป่า	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	12	2.32	0.17	17	-2.54*	.021	แตกต่าง
มาก	7	2.80	0.61				

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากการทำหัตถกรรม (ตารางที่ 20) พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้จากการทำหัตถกรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริม

การเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากการทำหัตถกรรม โดย t-test

(n=33)

รายได้จากการทำหัตถกรรม	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	27	2.69	0.80	31	-0.79 ^{ns}	.938	ไม่แตกต่าง
มาก	6	2.72	0.17				

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากการรับจ้าง (ตารางที่ 21) พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้จากการรับจ้างต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01)

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริม

การเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากการรับจ้าง โดย t-test

(n=232)

รายได้จากการ รับจ้าง	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	140	2.39	0.80	158.253	-3.464 ^{**}	.001	แตกต่าง
มาก	92	2.84	1.05				

หมายเหตุ: ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากพืชไร่ (ตารางที่ 22) พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้จากพืชไร่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 22 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริม

การเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามรายได้จากพืชไร่ โดย t-test

(n=250)

รายได้จากพืชไร่	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	150	2.63	1.00	248	1.706 ^{ns}	.089	ไม่แตกต่าง
มาก	100	2.42	0.86				

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2.2 เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่ของตนเองมีเอกสารสิทธิ์ (ตารางที่ 23) พบว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ของตนเองมีเอกสารสิทธิ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่ของตนเองมีเอกสารสิทธิ์ โดย t-test

(n=204)

พื้นที่ของตนเอง มีเอกสารสิทธิ์	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	127	2.75	0.98	202	0.591 ^{ns}	.555	ไม่แตกต่าง
มาก	77	2.67	0.99				

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่ของตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์ (ตารางที่ 24) พบว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ของตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 24 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่ของตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์ โดย t-test

(n=247)

พื้นที่ของตนเอง ไม่มีเอกสารสิทธิ์	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	148	2.51	0.92	245	-0.394 ^{ns}	.694	ไม่แตกต่าง
มาก	99	2.56	1.01				

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่เช่า (ตารางที่ 25) พบว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่เช่าต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่เช่า โดย t-test

(n=26)

พื้นที่เช่า	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	14	2.78	1.20	24	.380 ^{ns}	.707	ไม่แตกต่าง
มาก	12	2.61	0.98				

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่ที่ทางราชการจัดสรรให้ (ตารางที่ 26) พบว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ที่ทางราชการจัดสรรให้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่ที่ทางราชการจัดสรรให้ โดย t-test

(n=7)

พื้นที่ที่ราชการจัดสรรให้	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	4	2.73	1.35	5	-0.55 ^{ns}	.606	ไม่แตกต่าง
มาก	3	3.27	1.20				

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2.3 เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามจำนวนแรงงานในครัวเรือนเพศชาย (ตารางที่ 27) พบว่า เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเพศชายต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามจำนวนแรงงานในครัวเรือนเพศชาย โดย t-test

(n=343)

จำนวนแรงงาน ในครัวเรือนชาย	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	226	2.55	0.91	207.897	-1.468 ^{ns}	.143	ไม่แตกต่าง
มาก	117	2.72	1.05				

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามจำนวนแรงงานในครัวเรือนเพศหญิง (ตารางที่ 28) พบว่า เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเพศหญิงต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01)

ตารางที่ 28 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริม
การเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามจำนวนแรงงานในครัวเรือน
เพศหญิง โดย t-test

(n=340)

จำนวนแรงงาน ในครัวเรือนหญิง	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	231	2.42	0.84	167.468	-3.912 ^{**}	.000	แตกต่าง
มาก	109	2.89	1.12				

หมายเหตุ: ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 3 เกษตรกรที่มีปัจจัยพื้นฐานทางสังคมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน
ของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3.1 เกษตรกรที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัด
ลำพูนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน
แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริม
การเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตร
ที่สูงจังหวัดลำพูน (ตารางที่ 29) พบว่า เกษตรกรที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่
สูงจังหวัดลำพูนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัด
ลำพูน โดยรวมเฉลี่ย แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01)

ตารางที่ 29 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริม
การเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนโดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์
ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน โดย t-test

(n=255)

การติดต่อกับ เจ้าหน้าที่	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	165	2.43	0.81	146.736	-6.086**	.000	แตกต่าง
มาก	90	3.20	1.05				

หมายเหตุ: ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 3.2 เกษตรกรที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรจาก
ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริม
การเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริม
การเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ
การเกษตรจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน (ตารางที่ 30) พบว่า เกษตรกรที่มีการรับรู้
ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนต่างกัน
มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนโดยรวมเฉลี่ย
แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01)

ตารางที่ 30 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริม
การเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนโดยรวมเฉลี่ยจำแนกตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการ
ประกอบอาชีพเกษตรกรจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดย t-test

(n=360)

การรับรู้ข่าวสาร	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value	สรุปผล
น้อย	227	2.38	.87	358	-5.324**	.000	แตกต่าง
มาก	133	2.93	1.02				

หมายเหตุ: ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อวิจารณ์

จากผลการศึกษา เรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีทัศนคติที่ดีด้านตัวเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.86) ในเรื่องการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการสื่อสาร ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กลม งามสมสุข และ นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา (2539) ได้ศึกษาเรื่องสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรภายในพื้นที่โครงการหลวง 6 แห่ง พบว่าทัศนคติของเกษตรกรชาวไทยภูเขาต่อผู้นำและต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในเขตโครงการหลวง เกษตรกรชาวไทยภูเขามีทัศนคติที่ดีพอใช้

ด้านการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 4.00) ในเรื่องการส่งเสริมการเพาะเห็ดเศรษฐกิจเกษตรกรมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.30) อาจเนื่องมาจากเกษตรกรได้รับความช่วยเหลือและได้รับการส่งเสริมเทคนิควิธี การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิต การให้คำแนะนำด้านพันธุ์พืช

ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 3.59) ในเรื่องการจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชไว้ที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรที่มาศึกษาดูงานนำไปปฏิบัติ เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.07) อาจเนื่องมาจากเกษตรกรได้รับเทคนิควิธีการรวมถึงความรู้ในการปลูกพืชและได้เห็นของจริงในแปลงสาธิต

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระดับการศึกษา ชนเผ่า ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน อาจเนื่องมาจาก เกษตรกรทุกชนเผ่า ทุกระดับการศึกษา ต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันในการประกอบอาชีพการเกษตรเพื่อยังชีพ

เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) โดยที่เกษตรกรที่มีอายุมาก 40.98 ปี มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40.98 ปี อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่มีอายุมากมีประสบการณ์ มีความรู้ที่ลึกซึ้งมองเห็นถึงรายละเอียดได้มากกว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อย

เกษตรกรที่มีรายได้จากพืชผัก การหาของป่า การรับจ้าง แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) อาจเนื่องมาจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรน้อย ไม่สามารถผลิตได้พอเพียงกับการบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้ของครอบครัวทำให้รายได้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธี มานะพงศ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงราย พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงในจังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

พื้นที่ทำการเกษตร แตกต่างกันไม่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นพื้นที่เช่า พื้นที่ที่ทางราชการจัดสรรให้ พื้นที่ของตนเองมีเอกสารสิทธิ์ พื้นที่ของตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์ ไม่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน อาจเนื่องมาจากพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช่พื้นที่ของตนเอง จึงทำให้เกษตรกรไม่กล้าที่จะลงทุน ปรับปรุงพื้นที่ จึงทำให้ไม่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนหญิง แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) โดยที่เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนหญิงมากกว่า 1.48 คน แสดงให้เห็นว่า จำนวนแรงงานหญิงส่งผลต่อความคิดเห็นด้วยของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนเนื่องจากกิจกรรมที่ศูนย์เข้าไปส่งเสริมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมสำหรับเพศหญิง เช่น ทอผ้า ทำเครื่องเงิน จึงทำให้เพศหญิงมีความสนใจและกระตือรือร้นในการรับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่

เกษตรกรที่มีจำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) โดยที่เกษตรกรที่มีจำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่มากมีระดับความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มที่มีจำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่น้อยเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ขาดทักษะการใช้ภาษาในการอ่านและการเขียน ดังนั้นในทางปฏิบัติ เกษตรกรจึงนิยมติดต่อกับเจ้าหน้าที่โดยตรงมากกว่าการหาความรู้จากสื่อหนังสือหรือเอกสารวิชาการอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธี มานะพงศ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงราย พบว่า การติดต่อ

กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนแตกต่างกัน

เกษตรกรที่มีจำนวนแหล่งการรับรู้ข่าวสารแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) โดยที่เกษตรกรที่มีแหล่งการรับรู้ข่าวสารมาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนโดยรวมเฉลี่ยมากกว่าเกษตรกรที่มีแหล่งการรับรู้ข่าวสารน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3.14 แหล่ง เนื่องจาก เกษตรกรที่มีแหล่งข้อมูลที่หลากหลายส่งผลให้เกษตรกรมีประสบการณ์ มีความคิดที่หลากหลาย ได้รับแรงจูงใจจากแหล่งข่าวสารมาก ทำให้มีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางสังคมบางประการของเกษตรกร ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ความแตกต่างระหว่างลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางสังคมบางประการของเกษตรกรกับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนและปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนโดยใช้แบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรจำนวน 360 คน และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่า t-test ปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกร

เกษตรกรที่ทำการศึกษาคือเพศชายร้อยละ 50.6 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 49.4 เป็นผู้มีความอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 30.0 เกษตรกรที่มีอายุน้อยที่สุด 17 ปี และอายุมากที่สุด 73 ปี เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 40.98 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 51.6 รองลงมาเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.4 เป็นเกษตรกรพื้นเมืองและเกษตรกรชาวไทยภูเขาเผ่าปะกาเยอร้อยละ 50.0 เท่ากัน

รายได้จากการปลูกไม้ผลของเกษตรกร ร้อยละ 22.5 เป็นรายได้จากการปลูกไม้ผลระหว่าง 20,000–50,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกไม้ผลต่ำสุด 1,200 บาท มีรายได้จากการปลูกไม้ผลมากที่สุด 200,000 บาทและมีรายได้จากการปลูกไม้ผลเฉลี่ย 27,586.86 บาท รายได้จากการปลูกพืชผักของเกษตรกร ร้อยละ 7.2 เป็นรายได้จากการปลูกพืชผักต่ำกว่า 20,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกพืชผักสูงสุด 144,000 บาท รายได้ต่ำสุด 300 บาท และมีรายได้จากการปลูกพืชผักเฉลี่ย 23,980.43 บาท รายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวของเกษตรกร ร้อยละ 2.2 เป็นรายได้จากการ

ปลูกไม้ดอกเมืองหนาวระหว่าง 20,000–50,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวต่ำสุด 2,000 บาท มีรายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวสูงสุด 55,000 บาท และมีรายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวเฉลี่ย 31,538.46 บาท รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ร้อยละ 8.0 เป็นรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่ำกว่า 5,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่ำสุด 300 บาท มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์สูงสุด 8,000 บาท และมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 2,274.19 บาท รายได้จากการหาของป่าของเกษตรกร ร้อยละ 4.4 เป็นรายได้จากการหาของป่าต่ำกว่า 5,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการหาของป่าต่ำสุด 500 บาท มีรายได้จากการหาของป่าสูงสุด 5,000 บาท และมีรายได้จากการหาของป่าเฉลี่ย 2,194.74 บาท รายได้จากการทำหัตถกรรมของเกษตรกร ร้อยละ 6.7 เป็นรายได้จากการทำหัตถกรรมต่ำกว่า 20,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการทำหัตถกรรมต่ำสุด 200 บาท มีรายได้จากการทำหัตถกรรมสูงสุด 300,000 บาท และมีรายได้จากการทำหัตถกรรมเฉลี่ย 28,903.03 บาท รายได้จากการรับจ้างของเกษตรกร ร้อยละ 34.7 เป็นรายได้จากการรับจ้างต่ำกว่า 20,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการรับจ้างต่ำสุด 500 บาท มีรายได้จากการรับจ้างสูงสุด 200,000 บาท และมีรายได้จากการรับจ้างเฉลี่ย 27,860.78 บาท รายได้จากการปลูกพืชไร่ของเกษตรกร ร้อยละ 33.9 เป็นรายได้จากการปลูกพืชไร่ระหว่าง 20,000–50,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกพืชไร่ต่ำสุด 1,000 บาท มีรายได้จากการปลูกพืชไร่สูงสุด 170,000 บาท มีรายได้จากการปลูกพืชไร่เฉลี่ย 35,221.92 บาท

พื้นที่ของตนเองมีเอกสารสิทธิ์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 38.0 มีพื้นที่ต่ำกว่า 8 ไร่ พื้นที่ของตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 30.0 มีพื้นที่ระหว่าง 8-15 ไร่ พื้นที่เช่า พบว่า เกษตรกรร้อยละ 5.8 มีพื้นที่ต่ำกว่า 8 ไร่ พื้นที่ที่ทางราชการจัดสรรให้ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 1.7 มีพื้นที่ต่ำกว่า 8 ไร่

จำนวนแรงงานชายในครัวเรือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 93.3 เป็นแรงงานชายระหว่าง 1-3 คน แรงงานชายสูงสุด 5 คน แรงงานชายต่ำสุด 1 คน แรงงานชายเฉลี่ย 1.47 คน แรงงานหญิงในครัวเรือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 90.8 เป็นแรงงานหญิงระหว่าง 0-3 แรงงานหญิง สูงสุด 6 คน แรงงานหญิงต่ำสุดคือไม่มีแรงงาน แรงงานหญิงเฉลี่ย 1.48 คน

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ในรอบปี 2552 พบว่า เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนร้อยละ 71.0 เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ระหว่าง 1-15 ครั้ง/ปี ร้อยละ 65.0

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 58.1 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.4 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากการฝึกอบรม การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากการสาธิตวิธีทำ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 48.1 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากการสาธิตวิธีทำ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากแปลงสาธิตการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 38.6 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากแปลงสาธิตการเกษตร การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากการศึกษาดูงาน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 38.6 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากการศึกษาดูงาน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.8 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากแผ่นพับ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 14.7 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากแผ่นพับ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากโปสเตอร์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 6.7 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากโปสเตอร์ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากวารสารเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 9.2 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากวารสารเกษตร จำนวนแหล่งข่าวสารที่เกษตรกรได้รับ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับ 1-3 แหล่งมากที่สุด ร้อยละ 63.0 จำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับสูงสุด 8 แหล่ง จำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับต่ำสุด 1 แหล่ง โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีจำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับ 3.14 แหล่ง

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน

ด้านเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86)ซึ่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายสื่อสารกับเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 38.1 เห็นด้วยมากที่สุด และร้อยละ 35.8 เห็นด้วยมาก

ด้านการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00) ซึ่งการส่งเสริมกิจกรรมด้านการ

เพาะเห็ดเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นที่ดีต่อการส่งเสริมกิจกรรมด้านการเพาะเห็ดเศรษฐกิจของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30)

ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีความคิดเห็นต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59) ซึ่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชไว้ที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.1 เห็นด้วยมากที่สุด

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

จากผลการศึกษา ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องเจ้าหน้าที่มีน้อยไม่พอต่อการออกไปส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกร ร้อยละ 8.3 รองลงมา ผลผลิตราคาตกต่ำ ร้อยละ 6.9 ขาดตลาดรับซื้อผลผลิต ร้อยละ 6.4 ภาษาที่ใช้ในการส่งเสริมเข้าใจยาก ร้อยละ 6.1 และเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยออกเยี่ยมเยียนเกษตรกร ร้อยละ 5.0 ตามลำดับจากผลการศึกษา

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะในเรื่อง ให้มีการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรหลายหลักสูตรและบ่อยครั้ง ร้อยละ 8.0 รองลงมา ให้มีการออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่บ้านบ่อยครั้ง ร้อยละ 7.8 เพิ่มเจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้พอกับเกษตรกร ร้อยละ 7.5 และ หาดตลาดรับซื้อผลผลิต ร้อยละ 6.4

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เกษตรกรที่มีปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 เกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 เกษตรกรที่มีชนเผ่าต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 เกษตรกรที่มีปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.1

เกษตรกรที่มีรายได้จากไม้ผลต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน

เกษตรกรที่มีรายได้จากพืชผักต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย แตกต่างกัน

เกษตรกรที่มีรายได้จากไม้ดอกเมืองหนาวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน

เกษตรกรที่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน

เกษตรกรที่มีรายได้จากการหาของป่าต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย แตกต่างกัน

เกษตรกรที่มีรายได้จากการทำหัตถกรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน

เกษตรกรที่มีรายได้จากการรับจ้างต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย แตกต่างกัน

เกษตรกรที่มีรายได้จากพืชไร่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.2

เกษตรกรที่มีพื้นที่ของตนเองมีเอกสารสิทธิ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน

เกษตรกรที่มีพื้นที่ของตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่าง

เกษตรกรที่มีพื้นที่เช่าต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน

เกษตรกรที่มีพื้นที่ที่ทางราชการจัดสรรให้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.3

เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเพศชายต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน

เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเพศหญิงต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน โดยรวมเฉลี่ย แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 เกษตรกรที่มีปัจจัยพื้นฐานทางสังคมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3.1 เกษตรกรที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3.2 เกษตรกรที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรจาก ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริม การเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. เกษตรกรทั้งชาวไทยพื้นเมืองและชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อ่านและเขียนภาษาไทยไม่ค่อยได้ เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง ควรเลือกใช้ภาษาและสื่อในการส่งเสริมที่เหมาะสม เพื่อให้การถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรแก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัญหาการเกษตรของเกษตรกรส่วนใหญ่ มีปัญหาเรื่อง ราคาผลผลิตตกต่ำและขาดตลาด รับซื้อผลผลิต เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมควรมีการส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้เป็นที่ต้องการของตลาด และให้ข้อมูลข่าวสารทางด้านการตลาดอย่างถูกต้องทันเหตุการณ์

3. ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง ควรตอบสนองความต้องการของเกษตรกรอย่างเร่งด่วนต่อ ข้อเสนอของเกษตรกรในด้าน การจัดอบรมความรู้ ถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การเกษตร แต่จากการศึกษาพบว่า ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรมีเจ้าหน้าที่และบุคลากรไม่เพียงพอต่อการออกไปส่งเสริมให้ความรู้กับเกษตรกร เนื่องจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบดูแลพื้นที่ในการออกไปส่งเสริมมากและจำนวนเกษตรกรมาก ทำให้ไม่สามารถออกไปส่งเสริมและเยี่ยมชม ให้คำแนะนำกับเกษตรกรได้บ่อยและทั่วถึง เพื่อให้การส่งเสริมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรเพิ่ม เจ้าหน้าที่บุคลากร ที่จะออกไปส่งเสริมให้เพียงพอกับจำนวนพื้นที่และเกษตรกร

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. เปรียบเทียบพัฒนาการทางการเรียนรู้ด้านการเกษตรของเกษตรกรชาวไทยภูเขา และเกษตรกรชาวไทยพื้นเมืองเพื่อการใช้สื่อที่เหมาะสมในการเผยแพร่ความรู้ให้กับเกษตรกร

2. ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในท้องถิ่นกับการพัฒนาการเกษตรบนพื้นที่สูง เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการเกษตรต่อไป

3. ทำการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สื่อในการส่งเสริมที่เหมาะสม
4. ศึกษาความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับประสิทธิภาพและความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กองพัฒนาเกษตรที่สูง. 2527. คู่มือการปลูกไม้ผลเขตหนาว. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิสคอม เซ็นเตอร์.

กมล งามสมสุข และ นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา. 2539. สภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวง 16 แห่ง. เชียงใหม่: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กรมประมง. 2538. ทำเนียบชุมชนบนพื้นที่สูงในประเทศไทย ปี 2538. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธนบรรณการพิมพ์.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2539. ชาวเขากับการพัฒนาที่สูง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กิตติ สิทธิสัมพันธ์. 2542. ความคิดเห็นของตัวแทนส่งออกของต่อพิธีการศุลกากรในการนำสินค้าจากต่างประเทศ:กรณีศึกษาการนำเข้าทางสำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จินตนา โสภณ. 2542. ความคิดเห็นของผู้บริหารหน่วยงานวิจัยและนักเรียนที่มีต่อปัญหากระบวนการวิจัยและพัฒนาประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จุมพล นิภาเกษม. 2537. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จำเรียง ภาวิจิตร. 2536. “สาธารณมติ” เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 4 (เล่ม 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จำลอง เงินดี. 2534. เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร:
ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัคราณา).

นงลักษณ์ สุขจิตร. 2548. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
และบริการด้านนันทนาการในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญธรรม จิตตอนันต์. 2536. ส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประดิษฐ์ ศรีประสิทธิ์. 2536. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตำบลที่มีต่อหน้าที่ของ
ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบลในจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พงศ์เทพ จอมธรรมนิม. 2543. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อผลกระทบของเสียจากการเลี้ยงกุ้ง
กุลดำในเขตอำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. 2531. การพัฒนาเกษตรที่สูง. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ธนบรรณการพิมพ์.

พัชรพร ศรีมงคลบุญ. 2547. ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์บริการและ
ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. อุดรธานี:
ม.ป.ท. (อัคราณา).

เมธี มานะพงศ์. 2544. ความคิดเห็นของเกษตรกรชาวไทยภูเขาที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์
ส่งเสริมการเกษตรที่สูงในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มัลลิการ์ ทันรังกา. 2548. ความคิดเห็นของนักทอ้งเกี่ยวกับการพัฒนาทางกายภาพบริเวณ
วนอุทยานปราชญ์บุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2532. ปทานุกรมสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์การพิมพ์.

รวีวรรณ ชินะตระกูล. 2538. วิจัยการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนภาพพิมพ์จำกัด.

เรืองเวทย์ แสงรัตน. 2522. ความคิดเห็นและความสนใจของนักเรียนเตรียมทหารเกี่ยวกับอัตรา
การเพิ่มประชากรของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประชากร
ศึกษา, มหาวิทยาลัยมหิดล.

วสันต์ ชะลอ. 2546. ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอด
เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิชาน เชิญทอง. 2541. ความคิดเห็นของเกษตรกรหมู่บ้านต่อการปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบลใน
จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิรมา โพธิสมบัติ. 2537. โครงการแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาชุมชนและควบคุมพืชเสพติดบน
พื้นที่สูงปี พ.ศ. 2535 – 2539. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการแห่งชาติ.
(อัดสำเนา).

ศรีสุรางค์ ทินะกุล, สมจิตต์ รัตนอุดมโชค, ทรงศักดิ์ นิธิปริชา, สมศักดิ์ เทศสวัสดิ์วงศ์, และ
เวชชัย สังข์สาย. 2542. การคิดและการตัดสินใจ โครงการพัฒนาสื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริม
การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เวิร์ดเวฟเอนดูเคชั่น.

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน. 2551. งานส่งเสริมการเกษตรบนพื้นที่สูงของ
จังหวัดลำพูน. ลำพูน: ม.ป.ท. (อัดสำเนา).

สุนทรี โกมิน. 2531. **เจตคติกับพฤติกรรมของมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่. 2551. **ระบบข้อมูลพื้นฐาน
การเกษตรฯ**. เชียงใหม่: ม.ป.ท. (อัคราณา).

สุวัตร ศรีโททุม. 2548. **รายงานความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์บริการและ
ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลนาสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี**.
อุดรธานี: ม.ป.ท. (อัคราณา).

อนันต์ ดาโถม. 2537. **“นโยบายและแนวทางในการพัฒนางานเกษตรที่สูง”** เอกสารประกอบการ
บรรยายพิเศษในการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2537 วันที่ 22 สิงหาคม
2537 ณ โรงแรมพรพิงค์ทาวเวอร์ จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ม.ป.ท. (อัคราณา).

เอมอร อังสุรัตน์. 2533. **“การติดต่อสื่อสารทางเกษตร”** เอกสารประกอบการสอนวิชาส่งเสริม
451. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Best, J.W. 1977. **Research in Education**. 3rd ed. Engle Wood Cliffs. New Jersey: Prentice
Hall, Inc.

Engle, T.L. and L. Snellgrove. 1969. **Psychology : Its Principle and Application**. 5th ed.
New York: Harcourt, Brace and World, Inc.

Foster, C.R. 1971. **Psychology For Life Today**. 3rd ed. Chicaco: American Technical Society.

Good, C.V. 1973. **Dictionary of Education**. New York: McGraw–Hill Book Company.

Jaeger, R.M. 1984. **Sampling in Education and the Social Science**. New York: Longman.

Kolasa, B.J. 1969. **Introduction of Behavioral Science for Business**. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Kolesnik, W.L. 1970. **Education Psychology**. 2nd ed. New York: McGraw–Hill Book Company.

Maier, N.R. 1955. **Psychology in Industry**. Boston: Houghton Mifflin Company.

Mcquire, W.J. 1969. **The Handbook of Social Psychology**. 2nd ed. Massachusetts: Assision Wesley Publishing Company.

Nunnally, J.G. 1959. **Test and Measurement Assesment and Prediction**. New York: McGraw-Hill Book Co.

Oskamps, S. 1977. **Attitude and Opinon**. New Jersey: Prentice–Hall, Englewood Cliffs.

Remmer, H.H. 1954. **Introduction to Opinion and Attitude Measurement**. New York: Harper and Brothers Publisher.

Shaw, M.E. and J.M. Writhing. 1967. **Scale for the Measurement of Attitude**. New York: McGraw-Hill, Inc.

Traindis, H.C. 1971. **Attitude and Attitude Change**. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Webster's. 1966. **New world Dictionary**. New York: Compact School World Publishing Company.

ลำดับที่.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง
จังหวัดลำพูน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ชื่อ – สกุล ..... โทรศัพท์.....
บ้านเลขที่.....หมู่ที่..... บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดลำพูน
วัน เดือน ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....

คำแนะนำสำหรับสัมภาษณ์

ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บหน้าข้อความที่ต้องการและเติมข้อความลงในช่องว่าง
ของแต่ละคำถามเพื่อให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ .....ปี (อายุเต็มจนถึงเดือนธันวาคม 2552 เศษของอายุ 6 เดือนขึ้นไปปัดเป็น 1 ปีเต็ม)

3. ระดับการศึกษา

( ) ไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน ( ) ประถมศึกษา

( ) มัธยมศึกษาตอนต้น

( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย

( ) ปวช.

( ) ปวศ.

( ) ปริญญาตรี

( ) อื่นๆ (ระบุ).....

4. ชนเผ่า

( ) เกษตรกรพื้นเมือง

( ) เกษตรกรชาวไทยภูเขา เผ่ากระเหรี่ยง

( ) เกษตรกรชาวไทยภูเขา เผ่า (ระบุ).....

5. ท่านมีรายได้ทั้งหมดของครอบครัวในปี 2552 คิดเป็นเงินสดโดยไม่หักค่าใช้จ่าย

( ) รายได้จากการปลูกไม้ผล	จำนวน.....บาท
( ) รายได้จากการปลูกพืชผัก	จำนวน.....บาท
( ) รายได้จากการปลูกไม้ดอกเมืองหนาว	จำนวน.....บาท
( ) รายได้จากการเลี้ยงสัตว์	จำนวน.....บาท
( ) รายได้จากการหาของป่า	จำนวน.....บาท
( ) รายได้จากการทำหัตถกรรม	จำนวน.....บาท
( ) รายได้จากการรับจ้าง	จำนวน.....บาท
( ) รายได้จากการปลูกพืชไร่	จำนวน.....บาท
( ) อื่นๆ (ระบุ).....	จำนวน.....บาท

6. ท่านมีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน

( ) เป็นพื้นที่ของตนเองมีเอกสารสิทธิ์	จำนวน.....ไร่
( ) เป็นพื้นที่ของตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์	จำนวน.....ไร่
( ) เป็นพื้นที่เช่า	จำนวน.....ไร่
( ) เป็นพื้นที่ที่ทางราชการจัดสรรให้	จำนวน.....ไร่
( ) อื่นๆ (ระบุ).....	จำนวน.....ไร่

7. ท่านมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนทางการเกษตรจำนวน

( ) ชาย	จำนวน.....คน
( ) หญิง	จำนวน.....คน

8. ท่านเคยติดต่อพบปะกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน หรือไม่ในปี 2552

( ) เคย	( ) ไม่เคย

9. ในกรณีที่เคย ท่านติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูน จำนวน.....ครั้ง

10. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนทางด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	( ) การฝึกอบรม	( ) การสาธิตวิธีทำ
( ) การศึกษาดูงาน	( ) หอกระจายข่าว	( ) แผ่นพับต่างๆ
( ) ไปสเตอร์	( ) วารสารเกษตร	( ) แปลงสาธิตการเกษตร
( ) อื่นๆ(ระบุ).....		

**ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง
จังหวัดลำพูน**

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด   4 หมายถึง เห็นด้วยมาก   3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย   1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเจ้าหน้าที่					
1.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ปฏิบัติตนเป็นที่น่าไว้วางใจ					
1.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ แต่งกายเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในพื้นที่					
1.3 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ มีความรู้หลากหลายที่จะถ่ายทอดให้แก่ท่าน					
1.4 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้หลายวิธี เช่น การฝึกอบรม การสาธิต การศึกษาดูงาน วิทยุ แผ่นพับ โปสเตอร์ วารสารเกษตร หนังสือพิมพ์และพบปะเกษตรกรเป็นรายบุคคล ฯลฯ					
1.5 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ สามารถใช้ภาษาพื้นเมืองสื่อสารกับท่านได้ดี					
1.6 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ให้ความช่วยเหลือท่านในด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอย่างดี					
1.7 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายสื่อสารกับท่าน					
1.8 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ มีความกระตือรือร้นในการให้คำแนะนำด้านการประกอบอาชีพการเกษตรแก่ท่าน					
1.9 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ออกเยี่ยมเยียนท่านอย่างสม่ำเสมอ					

2. ด้านกิจกรรมการส่งเสริม

2.1 กิจกรรมด้านไม้ผล

ท่านเคยได้รับการส่งเสริมกิจกรรมด้านไม้ผลจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนหรือไม่

( ) เคย

( ) ไม่เคย

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ถ้าท่านเคยได้รับการส่งเสริม ท่านมีความคิดเห็นในระดับใด เกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าว					
2.1.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปแนะนำกิจกรรม ด้านไม้ผล					
- ชนิดไม้ผล					
- พันธุ์ไม้ผล					
- วิธีการปลูก					
- การดูแลรักษา					
- การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิต					

กิจกรรมด้านพืชผัก

ท่านเคยได้รับการส่งเสริมกิจกรรมด้านพืชผักจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดลำพูนหรือไม่

( ) เคย

( ) ไม่เคย

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ถ้าท่านเคยได้รับการส่งเสริม ท่านมีความคิดเห็นในระดับใด เกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าว 2.1.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปแนะนำกิจกรรม ด้านพืชผัก					
- ชนิดผัก					
- พันธุ์ผัก					
- วิธีการปลูก					
- การดูแลรักษา					
- การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิต					

กิจกรรมด้านไม้ดอกเมืองหนาว

ท่านเคยได้รับการส่งเสริมกิจกรรมด้านไม้ดอกเมืองหนาวจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูนหรือไม่

( ) เคย

( ) ไม่เคย

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ถ้าท่านเคยได้รับการส่งเสริม ท่านมีความคิดเห็นในระดับใด เกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าว 2.1.3 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปส่งเสริม กิจกรรมด้านไม้ดอกเมืองหนาว					
- พันธุ์ไม้ดอก					
- วิธีการปลูก					
- การดูแลรักษา					
- การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิต					

กิจกรรมด้านเห็ดเศรษฐกิจ

ท่านเคยได้รับการส่งเสริมกิจกรรมด้านการเพาะเห็ดเศรษฐกิจจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตร
ที่สูงจังหวัดลำพูนหรือไม่

( ) เคย

( ) ไม่เคย

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ถ้าท่านเคยได้รับการส่งเสริม ท่านมีความคิดเห็นในระดับใด เกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าว 2.1.4 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปส่งเสริมกิจกรรม ด้านการส่งเสริมการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ					
- พันธุ์เห็ด					
- วิธีการเพาะเห็ด					
- การดูแลรักษา					
- การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิต					
2.2. การสนับสนุนการปลูกพืชของเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ 2.2.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ แนะนำให้ท่านปลูกพืช หลายชนิดแทนการปลูกพืชชนิดเดียว					
2.2.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ สนับสนุนพืชพันธุ์ดี ให้ท่านปลูก					
2.3 กิจกรรมด้านงานสถาบันเกษตรกร 2.3.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้ามาส่งเสริมให้มี การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร					
2.3.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้ามาส่งเสริมให้มี การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร					

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2.3.3 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้ามาส่งเสริมงาน กลุ่มยุวเกษตรกร					
2.3.4 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ แสวงหาแหล่ง จำหน่ายผลผลิต					
2.3.5 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ให้คำแนะนำวิธีการ กำหนดราคาขายผลผลิต					
2.3.6 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับ การเพิ่มมูลค่าผลผลิต					
2.3.7 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการ จำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร					
2.3.8 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปส่งเสริมการ จำหน่ายงานด้านหัตถกรรม เช่น ดอกไม้แห้งจากหญ้าแฝก ผ้าฝ้ายทอมือ เครื่องเงิน ฯลฯ					
2.3.9 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปให้ความรู้ เกี่ยวกับปุ๋ยเคมี					
2.3.10 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ให้ความรู้ด้าน สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช					
2.3.11 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปส่งเสริมให้มี การถนอมอาหารและแปรรูปผลผลิตไว้บริโภคและจำหน่าย					
2.3.12 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เข้าไปส่งเสริมให้มี การจัดการบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะอนามัย					
3. ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี					
3.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ ออกเยี่ยมเยียน เกษตรกรที่บ้าน					

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดลำพูน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ จัดประชุมเกษตรกรที่หมู่บ้านของท่าน					
3.3 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ จัดฝึกอบรมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร					
3.4 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมฯ นำสื่อที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรไปเผยแพร่ในหมู่บ้านท่าน					
3.5 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมฯ นำบทความรู้การเกษตรมาเปิดเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน					
3.6 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมฯ จัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชไว้ที่ศูนย์ส่งเสริมฯ เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรที่มาศึกษาดูงานนำไปปฏิบัติ					
3.7 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมฯ จัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชในหมู่บ้านของท่าน เพื่อให้เกษตรกรที่สนใจใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ					
3.8 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมฯ จัดให้มีการสาธิตประกอบการบรรยายในการฝึกอบรม					
3.9 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ นำตัวอย่างของจริงมาประกอบการให้ความรู้แก่ท่าน เช่น ตัวอย่างโรคพืช					
3.10 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมฯ แจกเอกสารวิชาการเพื่อให้ความรู้การเกษตรแก่ท่าน					
3.11 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ จัดทำแผ่นพับแจกจ่ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความรู้ด้านการเกษตร					
3.12 เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมฯ จัดศึกษาดูงานเกษตรแก่ท่าน					

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ปัญหาและอุปสรรค

1. ปัญหาด้านตัวเจ้าหน้าที่

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

2. ปัญหาด้านกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตร

2.1 ปัญหากิจกรรมด้านการผลิตพืช

.....

.....

2.2 ปัญหากิจกรรมด้านงานสถาบันเกษตรกร

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

3. ปัญหาด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

4. ปัญหาอื่นๆ (ระบุ)

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ภาคผนวก ข
ประมวลภาพการเก็บข้อมูล

ภาพผนวกที่ 1 การเก็บข้อมูลงานวิจัย

ภาพผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล

นายอภิวัฒน์ คำสิงห์

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 25 เดือนมกราคม พ.ศ. 2527

สถานที่เกิด

จังหวัดเพชรบูรณ์

ประวัติการศึกษา

วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พืชศาสตร์)

มหาวิทยาลัยนเรศวร

